Georges Perec • Cantatrix Sopranica L. ve diğer bilimsel yazılar

Georges Perec

Cantatrix Sopranica L.*

ve diğer bilimsel yazılar

Türkçesi: Alper Ünal

*SEL

2. BASKI

CANTATRIX SOPRANICA L.
ve diğer bilimsel yazılar*

GEORGE PEREC, (1936-1982) Fransız yazar. Tarih eğitimini yarım bırakan Perec yazdığı ilk romanla 20. yüzyıl Fransız edebiyatında kendisine önemli bir yer edindi. Modern edebiyatta sözcük ve biçim oyunlarıyla deneysel bir arayışın ürünü olan Oulipo grubunun Raymond Queneau ile birlikte en tanınan ismi oldu. Yazdığı her kitapta kendine özgü dil oyunlarını geliştiren Perec, daha önce edebiyatın hiç konusu olmamış alanları sayfalarına taşımaktan çekinmedi. *Bir Paris Semtinin Tüketilme Denemesi* (çev. Ayşe Ece, 2010) *Harikalar Odası* (çev. Esra Özdoğan, 2011) da yayınevimiz tarafından yayımlanmıştır.

*SEL YAYINCILIK / DENEME

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 326
ISBN 978-975-570-336-7

CANTATRIX SOPRANICA L.
ve diğer bilimsel yazılar
Georges Perec
Deneme

Türkçesi: Alper Ünal

Özgün Adı:
Cantatrix Sopranica. L
Et Autres Écrits Scientifiques

© Editions du Seil, 2005
© Sel Yayıncılık, 2005, 2015

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Kapak resmi: Temür Köran

Birinci Baskı: Ekim 2007
İkinci Baskı: Ekim 2015

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Georges Perec

Cantatrix Sopranica L.

ve diğer bilimsel yazılar

Türkçesi: Alper Ünal

Deneme

İçindekiler

Sopranodaki domatesik organizasyonun
deneysel ispatı (Cantatrix Sopranica L.) 9

Coscinoscera Victoria'nın alan-zamansal dağılımı,
*Coscinoscera tigrata carpenteri, Coscinoscera punctata
Barton & Iputupi Coscinoscera nigrostriata'sı* 25

Bilimsel ve edebi bir arkadaşlık:
Léon Burp ve Marcel Gotlib, *Onu takiben* Romauld
Saint-Sohaint'in hayatı ve eseri ile ilgili görüşler 39

Sunum: Beauce'dan Chartres Notre-Dame'ına 47

Harrry Mathews'la beraber: Roussel ve Venedik.
Melankolik bir coğrafya taslağı 51

Parodi mi? Büyük edebiyat eserlerini taklit ederek ortaya çıkarılmış bir eser mi? aşırı taklit mi? karikatür mü? Burada toparlanan ve Perec'in pek de bilinmeyen bir tarafını, bilgin kimliğini öne çıkaran metinlerin herbirine bir isim verme işini okuyucuya bırakalım.

Georges Perec, hevesten olduğu kadar mecburiyetten de birbirinden çok farklı bilim dallarına bulaşmak durumunda kaldı ve her zaman bunu amatör bir ruhun çok daha fazlasıyla, ehil bir şekilde yaptı.

Bundan dolayı, o ki, tüm edebi tarzlarda kendini deneme şeklindeki iddialı projeyi oluşturmuştu, çok erkenden bilimsel metinlerin taklidi olan bu hoş yazı tipine ilgi duymuştu :

Burada, göz aldatmacasının, yapar görünmenin, oyunun tadı tuzu, ansiklopedik bir bilgiye hakim olmanın verdiği keyfi ikiye katlıyor.

Ancak, elbette taklit yazarı Perec, ciddi eserlerin Perec'inin çizgilerini taşıyor. Özellikle, detaylandırmaya olan meyline sadık kalarak, yavaş yavaş sunulan tüm imkânları inceden inceye yoklayacaktır. Yeri geldiğinde değerli kadın ses sanatçılarının üzerine domates atılması deneyinin sonuç-

larını göstermek için nörofizyolojist veya İputupi Adası'ndaki kelebeklerin melezleşmesini incelemek için böcek uzmanı, yeri geldiğinde iki büyük adamın arkadaşlığının şarkısını söylemek için kutsal işler bilimcisi veya Chartres Katedrali'ni takdim etmek için tarihçi olacaktır. Son olarak, onu, arkadaşı Harry Mathews'la işbirliği yaparak, bilgili bir filolog kimliğiyle, Raymond Roussel'in daha önce yayınlanmamış, değerli olduğu kadar esrarengiz bir eserinin kusursuz bir metin yorumuna el atmış olarak görüyoruz.

Bir metinden ötekine, Georges Perec'in usta ellerinde, oyun değişik şekiller alıp, farklı tarzlara bürünüyor. Ancak okuyucu genelin birliğini sağlayan şeyi fark etmekte gecikmeyecektir:

Dışarıdan gözlemlenen bilimsellik işaretlerinin (harita, resim, diagram, referanslar, biyografi, İngilizce ve Latince gibi lisanların sıkça kullanılması) yığılmasının arkasındaki kelime oyunlarının sonsuz harelenmesi...

Marcel Bénabou

Sopranodaki domatesik organizasyonun deneysel ispatı *(Cantatrix sopranica L.)*

Georges Perec
Fizyoloji Laboratuarı
Saint-Antoine Tıp Fakültesi
Paris, Fransa

Özet:

Değerli kadın ses sanatçısındaki domatesik organizasyonun deneysel ispatı

Yazar, domates atmanın değerli kadın ses sanatçısında ortaya çıkardığı esneme reaksiyonunu inceliyor ve beynin verdiği cevapta, çeşitli bölgelerinin, özellikle sebzesel yolun, kafa içinin beyin altındaki bölümünün ve kuzey yarımkürenin müzisyen çatlağının rol oynadığını ispatlıyor.

Yüzyılın dönemecinde, "Esneme Reaksiyonu"'nu (ER) ilk isimlendiren kişi olan Marks & Spencer'ın (1899) gözlemlediği gibi, sopranolara domates atılmasının dikkat çekici etkileri ziyadesiyle anlatılmıştır. Her ne kadar, birçok davranış etüdü (Zeeg & Puss, 1931; Roux & Combaluzier, 1932; Sinon *et al.*, 1948), patolojik etüd (Hun & Deu, 1960), karşılaştırmalı etüd (Karybb & Szyla, 1973) ve takip etüdü (Else & Vire, 1974) bu tipik cevapların değerli bir tanımına imkân sağlamış olsa da, nöro-anatomik ve nörofizyolojik veriler, sayılarının çokluğuna rağmen, şaşırtıcı şekilde karmaşıklar. Bundan sonraki, yirmili yılların sonlarındaki klasik ispatlarında, Chou & Lai (1927 a, b, c, 1928 a, b, 1929 a, 1930) uzun yıllardır birçok yazarın (Mace & Doyne, 1912; Payre & Tairnelle, 1916; Sornette & Billevayzé, 1925) ortaya attıkları saf, yüzyüze zararalıcı refleks hipotezini devredışı bıraktılar. O zamandan beri, ER'nin içeri ve/veya dışarı götüren taraflarıyla ile ilgili karmaşık yapbozu olduğu kadar yapboza dönmüş karmaşayı da çözmek için birçok gözlem yapıldı ve bu gözlemler sayısız yapı ve yolların kaotik bir şekilde ortaya çıkmasına yol açtı: üçlü ikişerli gruplandırılmış (Loewenstein *et al.*, 1930), ikili üçlü ikişerli gruplandırılmış (Von Aitick, 1940), dörtlü üçlü ikişerli gruplandırılmış (Van der Deder, 1950), üst- , alt-, ve ara-üçlü ikişerli gruplandırılmış (Mason & Ragoun, 1960) içe dönükler muhtemelen aynen lekeleyici (Zakouski, 1954), iç kulak kabartıcı (Bortsch, 1955), kulak tulumcuğuna ait (Malosol, 1956),

karıncığa dair (Tarama, 1957), tek göze ait (Zubrowska, 1958), iki gözle yapılan (Chachlik, 1959-1960), üç gözle yapılan (Strogonoff, 1960), işitmeye dair (Balalaika, 1515) ve sindirim kolaylaştıran (Alka-Seltzer, 1815) veri girişlerinde olduğu gibi, vurgulandı.

Belkemiğinin kafa içindeki beyin altındaki bölümüne ait (Attou & Ratathou, 1974), belkemiğinin sütunlaşmasına dair (Maotz & Toung, 1973), siyah yivlemeye ile ilgili (Szentagothai, 1972), ağımsı (Pompeiano *et al.*, 1971), beynin alt tarafına ait (Hubel & Wiesel, 1970), dış kenar ortalı (Kuffler, 1969) ve beyinciğe dair (High & Low, 1968) yollar nafile şekilde ER organizasyonunun deneysel bir açıklaması için araştırılmıştır ve organizmanın üretici olmayan hücrelerinin tümünün estetiğine ait (Pericoloso & Sporgersi, 1973), devindirici (Ford, 1930), birleşik (Gordon & Bogen, 1974) ve birleştirici (Einstein *et al.*, 1974) kortekslerin cevabın gitgide artan şekilde yapılanmasından sorumlu olduğu bulunmuştur, bu da, şimdiye kadar, ER programlamasının ne veri girişlerinin ne de çıkışlarının ikna edici bir ispatının ortaya konmamış olmasına rağmen gerçekleşmiştir.

Unsofort & Tchetera'nın *"Sopranolara ne kadar çok domates atılırsa, o kadar çok esnediklerini"* gösteren zamanca yeni gözlemleri ve nefes kesme reaksiyonuna dair karşılaştırmalı etüdler (Otis & Pifre, 1964), domates, lahana, elma, kremalı turta, ayakkabı, dipçik ve örs atılmasının (Harvar & Mercy, 1973) ortaya çıkarttığı hıçkırık (Carpentier & Fialip, 1964), kedi mırlaması (Remmers & Gautier, 1972), HM refleksi (Vincent *et al.*, 1976), karından konuşma (McCulloch *et al.*, 1964), acı feryat, çığlık, tiz ses ve diğer histerik reaksiyonlar (Sturm & Drang, 1973) yarımdoğru şeklindeki, dört kez sabitlenmiş, çok devre anahtarlı aradijitalleşmenin sinir hücresel alt şebekelerin dağınık çalışması (Beulott *et al.*, 1974) esası üzerine kurulan ER'nin olumlu geri besleme organizasyonunun sürekli varsayımına götürdü.

Bu hipotez çekici görünse de, anatomik ve fizyolojik temelleri eksiktir ve bu yüzden deneysel bir anatomik model ortaya çıkmasına fırsat tanımak için, sistematik şekilde ER'nin artan veya azalan iç organizasyonunu araştırmaya karar verdik.

Materyel ve Metodlar

Hazırlama

Milli Müzik Konservatuarı'nın tedarik ettiği ve ağırlığı 94-124 kg olan (ortalama ağırlık: 101 kg) 107 sağlıklı kadın soprano *(Cantatrix sopranica L.)* üzerinde deneyler yapıldı. Soluk borusu ameliyatı sırasında,Horsley-Clarke'daki marazi merbutiyet esnasında ve âmil prosedürler boyunca halotan anastezi kullanıldı. Deri kenarları ve basınç noktalarına %5 prokain enjekte edildi. Hayvanlar daha sonra gallamin trietiodidle (40 mg/kg/saat) hareketsiz hale getirildi ve normocapnia artifisyel havalandırma ile korundu. Belkemiği kirişi çaprazvari kesimleri L_/T_ seviyelerinde yapılmıştır, bu da kan basıncı değişikliklerini ve domates atılmasının endüksiyonundan ileri gelen adrenalin salgısını (Giscard d'Estaing, 1974) ortadan kaldırdı. Hayvanların acı çekmedikleri, deneyler sırasında sürekli gülümsemeleriyle ispatlandı.Vücut sıcaklığı, üç adet elektrikle çalışan, kaynayan kettle ile 38 °C ± 4 °F seviyesinde tutuldu.

Uyarma

Domatesler *(Tomato rungisia vulgaris)* on-line çalıştırılan tüm-işlevli bir laboratuar bilgisayarı (DID/92/85/P/331) ile yönetilen otomatik domates atıcıyla (Wait & See, 1972) atıldılar.Tekrarlanan atışlar saniyede 9 fırtlamaya kadarına imkân verdi, bu da sopranoların ve sahnedeki diğer şarkıcıların karşılaştıkları fizyolojik durumları mimikledi (Tebaldi, 1953).

Uzuv, gövde ve kaba ete üst ve/veya alt fırlatmaların hedeflerinden sapmasını önlemek için dikkatli davranıldı. Sadece yüzlere ve boyunlara etki eden domatesler dikkate alındı.

Kontrol deneyleri elma çekirdekleri, lahana cüceleri, şapkalar, güller, balkabakları, mermiler ve ketçap (Heinz, 1952) gibi başka fırlatma gülleleri ile yapıldı.

Kayıt

Birim aktivitesinin kaydı Zyszytrakyczywsz-Sekrâwszkiwcz (1974) metodlarına uygun olarak küçük mutluluğa yerleştirilen cam tungsten yarı-makroelektrodlarla yapılmıştır. Sivri üç tanıması audio-görüntüleme ile yapılmıştır.Bir birim atılması duyulan her seferde, bu birim dikkatlice fotoğraflanıp, üzerine hafif bir şaplak atıldı, bir monografta ve entegrasyon sonrası bir poligrafta gösterildi. Sonuçların istatistiki değerlendirmesi tenis benzeri bir algoritma (Wimbledon, 1974) kullanılarak yapıldı, yani her seferinde bir yapı oyunu kazanmak için cevap verdiğinde, bu ER-bağlantılı olarak tanınıyordu.

Doku bilimi

Deneylerin sonunda, sopranoların üzerine zeytinyağı ve % 10 GlennFiddish döküldü ve 421 °C'de % 15 portakal suyunda 47 saat boyuncca kuluçkaya yatırıldı. Dondurulmuş 2 cm'lik lekesiz kesimler delta-çilek şerbetine monte edilip, ışık ve ağır mikroskop altında gözlemlendi. Histolojik tahkikler, cauda euqina ve filum terminale'de bulunan ve istatistiki analizde ifşa edilen dört tanesi dışında tüm elektrodların beyinde bulunduğunu teyid ettiler.

SONUÇLAR

Domates atılması sırasında beyinlerin stereotaksik taramaları bölgelerin çoğunluğunun domatesik uyarmaya değişik şekilde cevap verdiğini gösterdi. Sonuçların özetlendiği TAB-

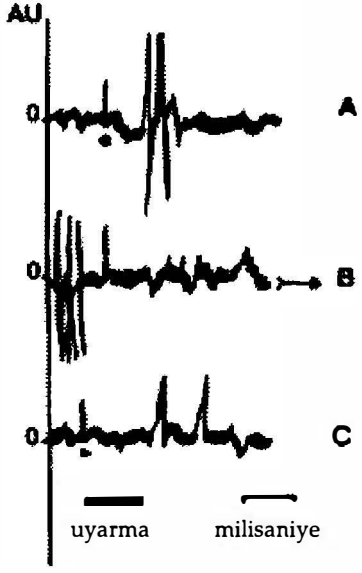
LO 1'den de anlaşılacağı üzere üç (3) ayrı bölge nihai, belirsizliği olmayan ve devamlı cevaplar verdiler: ön reticularis thalami pars lateralis nucleus (NARTpl), veya Pesch nucleusu (Pesch, 1876; Poissy, 1880; Jeanpace & Desmeyeurs, 1932), obex'in 3,5 mm üzerinde ve tentoriumun 4mm sağında yer alan tractus leguminosus'un (apTL) ön kısmı ve sol yarımkürenin (Donen & Kelly, 1956) ``musical sulcus'' unun (scMS) sırt kısmı. Enteresan şekilde, sol yarımkürenin analiz için ele alınması sağlanırken, sağ yarımkürenin solduğu dikkat çekicidir.

bölgeler	domatesik uyarma					
	1/s	2/s	3/s	4/s	5/s	15/s
tüm beyin	0.0	0.0	4.2	0.6	0.7	000.1
raphe bölgesi	3.1	4.1	5.9	5.9	5.9	000.2
septum	± 1	67	875	121	000	π 3517
thalamus	2.2	√3	456	± 7	8.9	0.0001
NARTpl	456	+ 2	− 4	§§	• 2 •	± 0.001
hipotalamus	± "3	1 & 2	41	S.G	121	birçok
hippocampus	1/2	3 %	√57	?	<16	0, ± ± 7
beyinsel korteks	yes	< 55	nsp	{0 0}	± ∞	71 ± 70
ScMS	~ 31	~ 65	> 87	00+	345 {4{	az sayıda
apTL	0.0	3.1	6.7	√4	−	56 %
amygdale	+ 3	± 3	3.3	333	3	Ω3.33
N.Poissy	→ 8	0.0	→ 1	12 ←	M/5	1 + 1 = 2
N.Pesch	3§4	781	↑ 2	↓ 34	!	!!!!!
N.ruber	Δ 51	???	$\sum_4^3$	$\int_0^7$	415	belki

TABLO BİR. Değişik frekanslarda domatesik uyarmanın beyindeki differansiyel cevabı.

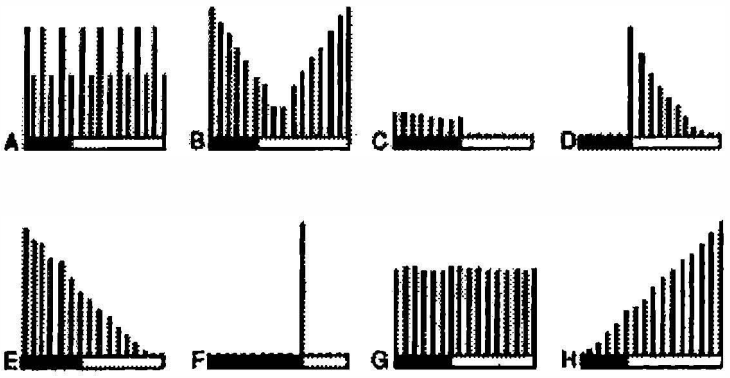
Alan-zamansal-cevapsal-prograla ma (AZCP) karakterlerine göre sivri uç dağılımlarında 3 ayrı alt grubu ayırt etmeye olanak tanıyan bu yapıların verdikleri cevaplardan örnekler şekil 1'de görülebilir. Bu alt gruplar: 1-) uyarmadan önce cevap veren birimler; 2) uyarma sırasında cevap veren birimler ve 3) uyarma sonrası cevap veren birimlerdir.

Başka maddeler ve ketçabın verdikleri cevapların çapraz kontrolü şekil 2'de verilmiştir ve bunlar tartışmasız, ER boyunca, NARTpl'nin, apTL ve ScMS'in arasında ve karşısında, domatesik organizasyonun lehinedirler. Bu lanet olası yapıların birçok şeyi kırıp dökmeden girilmesindeki izafi zorluk neticesinde, deneysel kanıt verilmemesine rağmen, şekil 3'de

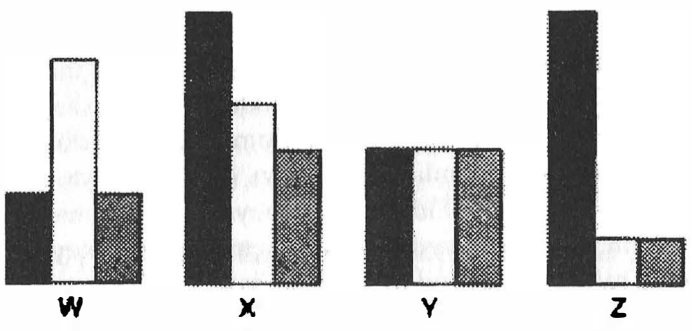

Şekil. 1: Domatesik uyarmaya cevap veren yapıların birim aktivitesi. Çubuk uyarma gelişini & duruşunu gösteriyor.
Kalibrasyon: 3.1416 milisaniye. Herbir iz birbirini takip eden 33.57 kaydın üst üste gelmesiyle yapılmıştır. A'daki noktaya, B'deki oka ve C'deki siyah üçgene dikkat ediniz.

görüleceği gibi, bu cevapların zamansal ilişkileri, sinir hücresel alt şebekelerin aradijitasyonunun kümelenmesi hipotezinin yüksek bir olasılık olduğunu ortaya koyuyor. (Timeo *et al.*, 1971).

Şekil 2: Domates ve diğer atışların neden olduğu cevaplardan örnekler. A =domates; B =elma; C =lahana; D =şapka; E =güller; F = ketçap (Laroche-Ciba, Inc.tarafından sağlanmıştır); G =bal kabağı; H = kurşun.
Açıklamalar metin şeklinde.

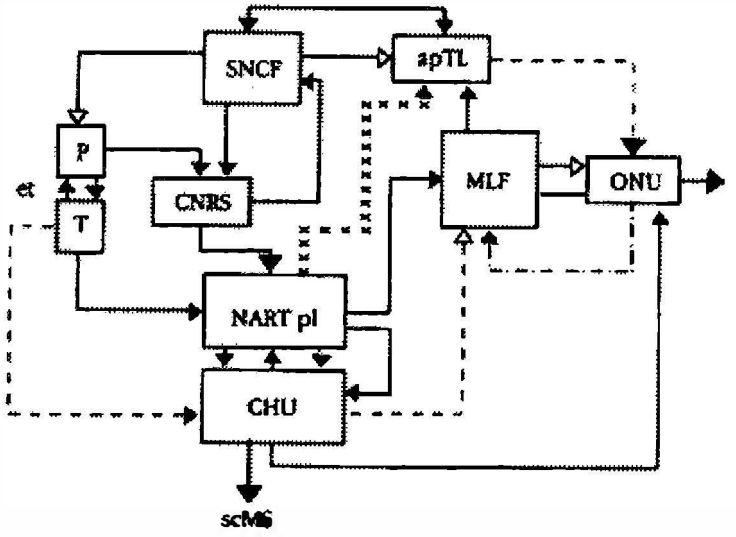
Şekil 3: ER bölgesinde kaydedilen cevapların zamansal ilişkileri.
Absisler: olağan birimler; ordinatlar: uluslararası birimler.
Açıklamalar metin şeklinde.

Tartışma

Yukarıda, domates atışının başka devindirici görsel, bitkisel ve davranışsal reaksiyonlarla birlikte beynin 3 farklı bölgesinde sinir hücresel cevaplar ortaya çıkarttığı ispatlanmıştır. Bu bölgeler: Ön reticularis thalami nucleusu (NARTpl), tractus leguminosusun (apTL) ön kısmı ve musical sulcusun (scMS) sırt kısmıdır.

Chou & Lai (1929 b), Lai & Chou (1931 a, b) ve Unsofort & Tchetera (1972) 'nın gösterdiği gibi, ER organizasyonu yalnızca, yükselen paleospino-rubro-yello-tectocerebellonigrostriatal domatejenik yolların karın çeyrek dairesinin VI. safihalarının sebzesel yüzünün yerine geçecek oligosinaptik yüzyüze zararalıcı reflekse indirgenemez.

Sopranoların ses tellerine enjekte edilen atsal peroksidazın geriye doğru ilerleyen şekilde vagus nervesin zaviye zirvesel dallantılarından ters yan içeri götürenlerinin domato-domatesik sinir uçlarına taşınması hadisesi (McHulott *et al.*, 1975) reseptif domates tarlalarından ER çevrelerine (Colle *et al.*, 1973) mesajın aktarılmasından sorumlu arabulucunun sebzesel tabiata sahip olma ihtimalinin fazlalığını ispatlar. Bundan dolayı, gizli kalan hesaplara ve çapraz frekans korelasyonlara dayanan alternatif bir hipotezin domatesik sinir hücreleri arasındaki doku ucunun yapılabilirliğini öne sürmesine rağmen (bkz Dendritt &Haxon, 1975), NARTpl-ap-apTL yığınında üç kez seçici şekilde sentezlenen ve yıkımı ER'i etkili şekilde bloklayan 3,5 (M-tir) argiril-Beta-L-domataz geriye dönük ER döngüsünde, en önemli iletici adayı olarak ortaya çıkıyor (Ötekiler et al.,1974). Elde kesin deneysel kanıt olmamasına ve ER'nin tamamıyla aydınlatılması için bir seri deney gerekmesine rağmen, yukarıdaki birleşik savlar ve çalışmamızda tanımlanan deneysel sonuçların, farazi anatomik modeli önerilebilen (şekil 4) YR'nin yarımdoğrusal çok-stabil çok-aktarmalı geri-şebekeli besleme işi organizasyonu hipotezini desteklediğini öne sürmek mantıklı gözüküyor.

Şekil 4: ER organizasyonunun farazi anatomik modeli. Açıklamalar metinde ve başka yerlerde. Siyah çizgiler = yasaklanmış; kesik çizgiler=sorgulayan; tire şeklinde çizgiler= fesih gerektiren; yıldız biçimde çizgiler= Amerikan Bağımsızlık Savaşı taraftarı-ve-tutucu parti üyesi.

SCNF: Fransız Demiryolları'nın kısaltması: Türkçe TCDD denebilir
CNRS: Fransız Bilimsel Araştırma Enstitüsü'nün kısaltması:
Türkçe YÖK denebilir.
ONU: Fransızca Birleşmiş Milletler'in kısaltması:
Türkçe BM denebilir.

Bu çalışma, Bölgesel Meyve & Sebze Üreticileri Sendikası, Fransız Lirik Sanat Sevenler Derneği (FLSSD) ve Uluslararası Daktilo-Bibliografi Federasyonu'dan (UDBF) gelen fonlar tarafından desteklenmiştir.

Yazar, J. Chandelier, M. De Miroschedji ve H. Gautier'nin yardımcı eleştiri ve hünerli desteklerine minettarlığını sunar.

REFERANSLAR

Alka-Seltzer, L. Untersuchungen über die tomatostaltische Reflexe beim Walküre. *Bayreuth Monatschr. f. exp. Biol. 184*, 34-43, 1815.

Attou, J. & Ratathou, F. Laminar configuration of the thalamo-tomatic relay nuclei. Experimental study with Fink-Heimer-Gygax methods. In: *The Hyperthalamus*, ed. by V. Cointreau and M. Brizard, Cambridge, Oxford U.P., pp. 32-88, 1974.

Balalaïka, P. Deafness caused by tomato injury. Observations on half a case. Acta. pathol. marignan. 1, 1-7, 1515.

Beulott, A., Rebeloth, B. & Dizdeudayre, C.D. *Brain designing*. Châteauneuf-en-Thymerais, Institute of advanced studies (vol. 17), 1974.

Bortsch, B. Saccular disturbances produced by whistling (in russian). *Fortschr. Hals-Nasen-Ohrenheilk. 3*, 412-417, 1955.

Carpentier, H. & Fialip, L. Tomato calibres & swallowing. *Bull. diet. gastrom. Physiol. 3*, 141-167, 1964.

Chachlik, I. Vocal performance and binoculars. *Covent Gard. J. 307*, 1975-1080, 1959-1960.

Chou, O. & Lai, A. Tomatic inhibition in the decerebrate baritone. *Proc. koning. Akad. Wiss., Amst. 279*, 33, 1927a.

Chou, O. & Lai, A. Note on the tomatic inhibition in the singing gorilla. *Acta laryngol. 8*, 41-42, 1927b.

Chou, O. & Lai, A. Further comments on inhibitory responses to tomato splitting in Soloists. *Z. f. Haendel Wiss. 17*, 75-80, 1927c.

Chou, O. & Lai, A. Faradic responses to tomatic stimulation in the buzzling ouistiti. *J. amer. metempsycb. Soc. 19*, 100-120, 1928a.

Chou, O. & Lai, A. Charlotte's syndrome is not a withdrawal reflex. A reply to Roux & Combaluzier. *Folia pathol. musicol. 7*, 13-17 1928b.

Chou, O. & Lai, A. Tomatic excitation and inhibition in awake Counteralts with discrete or massive brain lesions. *Acta chirurg. concertgebouw., Amst. 17*, 23-30, 1929a.

Chou, O. & Lai, A. Musicali effetti del tomatino jettatura durante il reprezentazione dell' opere di Verdi. In: *Festschrift am Arturo Toscanini*, herausgegeb. vom A. Pick, I. Pick, E. Kohl & E. Gramm., München, Thieme & Becker, pp. 145-172, 1929b.

Chou, O & Lai, A. Suprasegmental contribution to the yelling reaction. Experiments with stimulation and destruction. *Ztschr. f. d. ges. Neur. u. Psychiat. 130*, 631-677, 1930.

Colle, E., Etahl, E & Others, S. Leguminase pathways in the brain. A new theory. *J. Neurochem. Neurocytol. Enzymol. 1*, 8-345, 1973.

Dendritt, A. & Haxon, B. Synaptic contacts in the Lily Pons. *Brain Res.*, 1975 (in the press).

Donen, S. & Kelly, G. *Singing in the brain.* Los Angeles, M.G.M. Inc. Press. 1956.

Einstein, Z., Zweistein, D., Dreistein, V., Vierstein, F. & St. Pierre, E. Spatial integration in the temporal cortex. *Res. Proc. neurophysiol Fanatic Soc. 1*, 45-52, 1974.

Else, K. & Vire, A. de. 45-years tomato throwing on amateur Singers. *New Records Ass. J. 27*, 37-38, 1974.

Ford, G. Highways and pathways for motor control. *J. pyramid. Soc. 30*, 30, 1930.

Giscard d'Estaing, V. Discours aux transporteurs routiers de Rungis. *C. r. Soc. fr. Tomatol. 422*, 6, 1974.

Gorden, H.W. & Bogen, J.E. Hemispheric lateralization of singing after intracarotid sodium amylobarbltone. *J. Neurol. Neurosurg. Psychiat. 37*, 727-738, 1974.

Harvar, D. & Mercy, B.C.P. Reward and punishment in Olympic throwers. *Hammersmith J. 134*, 12-15, 1973.

Heinz, D. Biological effects of ketchup splatching. *J. Food Cosmet. Ind. 72*, 42-62, 1952.

High, A.B.C.D. & Low, E.F.G.H. Cerebellar aphonia and the Callas syndrome. *Brain 91*, 23-1, 1968.

Hubel, D.H. & Wiesel, T.N. Receptive & tomato fields in the zona incerta. *Experientia 25*, 2, 1970.

Hun, O. & Deu, I. *Tonic, diatonic, & catatonic stage-distress syndromes.* Basel, Karger, 1960.

Jeanpace, L. & Desmeyeurs, P. Recherches histologiques sur les noyaux de Pesch & de Poissy. *Dijon med. 5*, 1-73, 1932.

Karybb, H. & Szyla, H. Of birds and men: calling strategies and humming responses. *Biol. Gaz. Elec. 73*, 19-73, 1973.

Kuffler, S.W. Papezian control of aggressive borborygms in Julliard drop-out. *J. physiol. Physiol.* 2, 21 -42, 1969.

Lai, A. & Chou, O. Dix-sept recettes faciles au chou et a l'ail. I. Avec des tomates. *J. Ass. philharmon. Vet. lang. fr.* 3, 1-99, 1931a.

Lai, A. & Chou, O. Dix-sept recettes faclles au chou et a l'ail. II. Avec d'autres tomates. *J. Ass. philharmon. Vet. lang. fr.* 3, 100-1, 1931b.

Loewenstein, W.R., Lowenfeld, I., Lövencraft, N., Løwoenshrift, Q. & Leuwen, X. Tomatic neuralgia. *J. Neurosurg. Psychiat. Neurol.* 340, 34-89, 1930.

Mace, I. & Doyne, J. Sur les différents types de réactions tomateuses chez la Cantatrice. *Gaz. méd. franco-rus.* 6, 6-11, 1912.

Malosol, T. Utricular responses during tomato conditioning. *Bull. med. Aunis & Saintonge* 43, 6-11, 1956.

Maotz, E. & Toung, I. Tomatic innervation of the nucleus ruber. *Proc. Opossum Soc.* 70, 717-727, 1973.

Marks, C.N.R.S. & Spencer, D.G.R.S.T. About the frightening reactions that accompanied first performances of *Il trovatore* at the Metropolitan. *Amer. J. music. Deficiency* 7, 3-6, 1899.

Mason, H.W. & Rangoun, S.W. Paratrigeminaloid musicalgia. In: *3rd Conference on the Rimsky-Korsakoff syndrome*, ed. by T. Thanos & P. Roxidase, Springfield, Ill., C. C. Thomate, pp. 31-57, 1960.

McCulloch, W.S., Pitts, W.H. & Levin, R.D.Jr. What's the frog stomach tells to the frog's audience. *Proc. Leap & Frog Ass.* 64, 643-1201, 1964.

McHulott, E., Mac Haskett, E. & Massinture, .T.C. Fate of exogenous (14C) scotch, (235U) bloodymary and other tritiated compounds injected in laryngeal and pharyngeal pathways. *Clin. Bull. B.P.R. Soc.* 89, 35-78, 1975.

Others, S., Colle, E. & Etahl, E. The enzymase enigma revisited. *Am. J. Allegrol.* 43, 234-567, 1974.

Otis, J. & Pifre, K. Gasping in the ascending pathways. In: *Hommage à Henri Eiffel*, ed. by D. Haux & D. Bas, Paris. C.N.R.S., pp. 347-950, 1964.

Payre, L. & Tairnelle, E. Sur le sursaut tomateux du Baryton léger. *C.R. Assoc. Conc. Lam.* 45, 6-7, 1916.

Pericoloso, O. & Sporgersi, I. Sull'effetti tomestetiche e corticali della stimolazione di leguminose nella Diva. *Arch. physiol. Schola Cantor.* 37, 1805-1972, 1973.

Pesch, U. Experimentelle Beitrage uber anterior reticularis Kerne beim Minnesanger. *Von Bulow's Arch. f. d. ges. Musikol. 1*, 1-658, 1876.

Poissy, N. de. Atrophie congénitale des Noyaux de Pesch. *Bibl. clin. Homeoprat. Lugdun. 65*, 22-31, 1880.

Pompeiano, O., Vesuviana, A., Strombolino, H. & Lipari, G. Volcaniche effetti della formazione reticolare nella funiculi funicula. *C.r. Ass. ital. Amat. Bel Cant. 37*, 5-32, 1971.

Remmers, J.E. & Gauthier, H. Neural and mechanical mechanisms of feline purring. *Respir. Physiol. 16*, 351-361, 1972.

Roux, C.F. & Combaluzier, H.U. Le syndrome de Charlotte. *Weimar Ztschr. musikol. Pomol. 7*, 1-14, 1932.

Sinon, E., Evero, I & Ben Trovato, A. Psychopathological description of *La Furia di Caruso* (in italian). *Folia clin. oto-rhinolaryngol., Foum Tataouine 6*, 362-363, 1948. (Quoted by Hun & Deu, 1960).

Sornette, U. & Billevayzé, H. Les stomatites tomateuses. *Arch. municip. Météorol. lyr. Déontol. music. 264*, 14-18, 1925.

Strogonoff, H., III. Pineal activation and the yelling reaction. *Show Busin. med. Gaz. 3*, 273-308, 1960.

Sturm, U. & Drang, F. *Musikalische Katastrophe*. Berlin, W. de Gruyter, 1973.

Szentagothai, J. The substantia nigra as a striatal machine. *Bull. Ass. niger. Neurophysiol. clin. exp., Niamey 23*, 25-40, 1972.

Tarama, K. *Acid-base balance.* pHD Thesis, San Francisco, 1957.

Tebaldi, R. La Callas revisited. *Metropolitan J. endocrin. Therap. 6*, 37-73, 1953.

Timeo, W., Danaos, I. & Dona-Ferentes, H.E.W. Brain cutting and cooking. *Arch. metaphys. endogen. Gastrom. 56*, 98-105, 1971.

Unsofort, H & Tchetera, K.G.B. Shout and Yell. *Yale J. Med. 9*, 9-19, 1973.

Van der Deder, J. Von. The yelling pathway. *San Diego J. exp. Teratol. 50*, Suppl. 24, 1 -28, 1950.

Vincent, J., Milâne, J., Danzunpré, J.J. & Sanvaing-Danlhotte, J.J.J. Le réflexe hydro-musical. *Gaz. med. Faidh. Chalign. & d.s. Fil.*, 1976 (in the press).

Von Aitick, A. Ueber geminal-niebelungenischen Schmerz. *Ztschr. exp. pathol. Tomatol. 4*, 4a-64P, 1940.

Wait, H. & See, C. Balistic requirements in tomato throwing and splatching. *Nasa Rept. N°68/67S/002/F4*, 1-472, 1972.

Wimbledon, A.F.G.H. On the Statistical matching of neuronal and other data. *J. dynam. Stat.* 5, 1-28, 1974.

Zakouski, B.G.H. Investigations d'avant-garde sur les voies fluviales artificielles à moitié rondes dans le hall d'entrée (traduit du russe). *Exp. J. sechenov. Pflugerol.* 3, 17-34, 1954.

Zeeg, O & Puss, I.K. On the fanatic demonstrations of music lovers. *J. behav. developm. Psychobiol.* 31, 1-13, 1931.

Zubrowska, A. Oculo-tomatic dyskinesia. A preliminary report. *J. neuro-neurol. Neurol.* 1, 107, 1958.

Zyszytrakyczywsz-Sekrâwszkiwcz, I. The Monte Carlo theorem as a use in locating brain and other sites. *J. math. Vivisec.* 27, 134-143, 1974.

Coscinoscera Victoria'nın alan-zamansal dağılımı

Coscinoscera tigrata carpenteri, Coscinoscera punctata Barton & Iputupi Coscinoscera nigrostriata'sı

POGY O'BRIEN
Fitchwinder Üniversitesi (Swetham, Mass.USA)
Karşılaştırmalı Entomoloji Departmanı

ve

JOHANN WOLFLUSS
Canberra Üniversitesi (Avustralya)
Matematiksel Biyoloji Departmanı tarafından

Bu çalışma, Entomolojik Mirasın Korunması Uluslararası Vakfı'nın yardımından ve Canberra'daki Avustralya Agronomik İlerleme Otoritesi'nin (AAIO) yardımından faydalanmıştır.

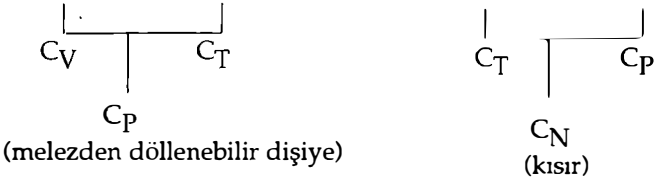
Giriş ve Tarihçe

İlk *Coscinoscera* numuneleri, 1902'de Melanezya'ya yaptığı üçüncü seyahatten (BARTON, 1911) dönüşünde BARTON tarafından Londra'ya getirilmiştir. Bunların LUDMER (1902), daha sonra ILLACA, GIACOSA &PUCCINI (1904) tarafından incelenmesi PUDATCH'a (1905) bugün herkes tarafından kabul edilen büyük Ornitopterlerdeki çift melezleşme (şekil 1) prensibini ileri sürmesini sağlamıştır. Bununla birlikte, bir süre sonra, her ne kadar *Coscinoscera Victoria* (CV) ve *Coscinoscera tigrata carpenteri* (CT), Salomon Denizi'ndeki tüm adalarda yaygın olarak bulunan türler de olsalar, bunların melez çeşitleri *Coscinoscera punctata* (CP) ve *Coscinoscera nigrostriata* (CN)'nin yalnızca Iputupi'de varolduğunun farkına varılmıştır. Iputupi, Louisiade Takımadası'nın en küçük adalarından biridir ve BARTON orada istisnai gözüken bu türlerinden edinme şansına sahip olmuştur. Onun hipotezlerinin geçerliliğini teyid etmek ve CV x CT ve CT x CP çiftleşmelerinin coğrafi koşullarını belirtmek için, PUDATCH 1907'de Yeni Gine'de Amphlett ve Misima'ya gitti ancak bu seyahati başarısızlıkla sonuçlandı. Schmetterling Gesellschaft tarafından 1910'da gerçekleştirilen bir başka seyahat daha mesut olmadı; Bir üçüncüsü, Güney Yarımküre'yi Geliştirme Ulusal Vakfı tarafından finanse edilen ve CERVINI tarafından yönetilen ve üç yıl boyunca (1911-1913) sistematik olarak Louisiade Takı-

madası'nı ve Entrecasteaux Adaları'nı sistematik şekilde inceleyen ancak daha fazla CP ve CN numuneleri elde edilmesini sağlamayan gezi olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nın durdurduğu araştırmalar, 20'li yıllarda yeniden başladı.Ancak, MACKLIN (1932) ve VAN AARGH'ın (1938) çalışmaları CV ve CT'nin yaşam koşullarını büyük ölçüde açıklarken, iki melez tür hakkında, CV ve CT arasındaki (ve haydi haydi CT ve CP arasındaki) çiftleşme olasılıklarının sadece raslantıdan ileri geldiği dışında, hiçbir yeni bilgi getirilememiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce, *Coscinoscera*'nın çift melezleşmesiyle ilgilenen entomolojist ve genetik bilimcilerin çoğu, CP ve CN'nin yalnızca anlamsız alt türler olduklarını varsayarak, bırakmışlardı. Bununla birlikte, tartışılmaz ancak menşeii belli olmayan ikinci bir CN numunesi 1928'de Singapur'da Amerikalı kolleksiyoncu Seaward Blackmaster'a satıldı ve,1933'de, Avustralyalı teğmen Palmerston Iputitupi'den 17 çok güzel CP numunesi getirdi.

1965'de, 45 CP numunesi (HAYES, 1966) bulunması, çift melezleşme problemine bir ilgi yenilenmesiyle çakıştı, ve o sırada başka bazı örnekler de Amazon'da (EHRLICH,1962) ve Yeni-Melezler'de (NABOKOFF, 1964) bulunmuştu.

Şekil 1: Conscinoscera'da melezleşme prensibi (PUDATCH tarafından, 1905)

1973'de, Salomon Denizi'ndeki büyük Ornitopterlerin envanterini çıkarmaya teşebbüs eden Güneydoğu Asya karşılaştırmalı lepidopteroloji Enstitüsü, Calvados Adaları bölgesini görmemizi sağladı (Panawina, Sabari, Hemenaei, Panatinani (Jeannet Adası), Iputipitupi, Maturina, Menabataho). Bu etüdler sırasında, yerinde elde edilen sonuçları değerlendirmeye çalışırken, toplulukların dinamiği ile ilgili son zamanlarda elde edilen bulguları göz önünde bulundurarak, CV ve CT'deki çift melezleşme problemini ortaya koymak durumunda kaldık.

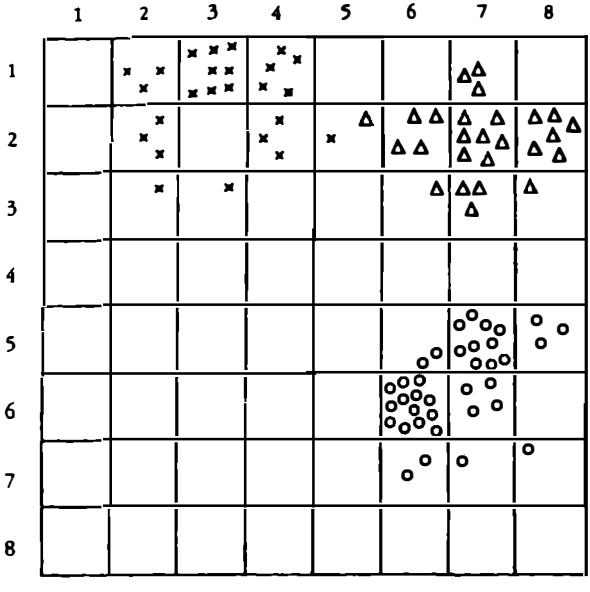
Sonuçlar ve Tartışma

STROPOVITCH (1967) ve CHARRIERE (1971) tarafından yeni geliştirilen tekniklerle yerinde gerçekleştirilen etüdler, MACKLIN ve VAN AARGH'ın CV ve CT için olan önceki gözlemlerini teyid etti. Klasik olarak , aynı ailede gruplandırılsalar da, iki tür, farklı ekosistemlere aittir. CV, K tipi binomik stratejilerin çoğunluğu barındıran (MAY, 1971)

(dengesi çevresinde salınan bir topluluk, ömür uzunluğu, ortamın optimal kullanımı) stabil bir tür olarak görünürken, CT, tersine, temelde, r tipi stratejilerden ileri gelen özgülükleri sunuyor. (BARCLAY, 1975) (yüksek döllenme oranı, toplulukta ani artışlar, ortamın kaynaklarının hızlı tükenmesi, topluluğun geneli için masraflı toprak değişkenliği). 1974-1975'deki nüfusların sayımı (şekil 2) iki tür arasındaki yetişme yeri farkını ortaya koyuyor: CV, Black River vadisinde ve ovasında yüksek miktarlarda yerleşmiştir; CT, tersine, belirgin alansal ve zamansal değişkenliklerle karakterize edilir. Bu alansal dağılım, bu iki tür arasındaki temas problemini bir kez daha ortaya koyuyordu: Ne 1965'de HAYES tarafından işaret edilen bölgede, ne de başka bir yerde, hiçbir CP numunesi bulunamamıştır, CN numunesi de bulunamamıştır.

1932'den itibaren, on yıllık bir periyod boyunca, Buka Adası'ndaki (Salomon) CV'lerin davranışlarını gözlemleyen MACKLIN, nüfusun yoğunluğunun düzenli şekilde her üç yılda bir arttığını ve devrin tepe noktasının, grubun yetişme yerinin hassas bir yükselmesine, 600-650 m yükseklikten, 650-680 m yüksekliğe geçmesine tekabül ettiğini ispatlamıştır. (Şekil 3)

Şekil 2: CV ve CT'nin alansal dağılımı

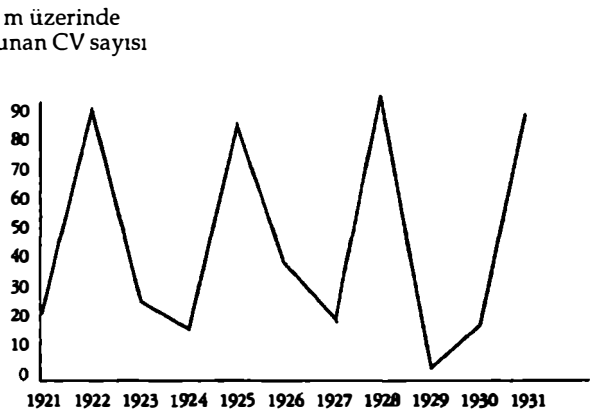
O CV (1974-1975)

X CT (1974)

Δ CT (1975)

Her bir nokta 10 numuneye tekabül eder.

Şekil 3: Buka Adası'nda, CV'deki 3 yıllık bir devrin ortaya konması (MACKLIN tarafından, 1932)

Iputipupitupi CV'sinin benzer bir ritme sahip olduğu ve CV x CT çiftleşmelerinin bu devrin tepe noktasında, yüksek miktarlarda fazla sayıdaki erkek CV nüfusunun, dişi CT arayışında, Black River vadisinin yükseltilerini aşma eğiliminde olması sırasında, gerçekleştiğini varsaymak meşru idi; ancak yine de, CT'nin tam da bu esnada, CV'lerin bölgesinin hemen yakınında yaşayabileceğinin ispat edilmesi gerekliydi.

Zayıf deneysel gözlemlerimizden hareketle (Şekil 2), CT'de tırtılların beslenme imkânlarına bağlı bir devre uyacak bir göçebe hareket varsaydık. Bu hipotez, Japon patatesi tarlalarında CT varlığını, *bara'u* (rhizom kangreni) oluşmasıyla ilişkilendiren VAN AARGH tarafından daha önce ortaya konmuştu. Bu davranış tipi, r stratejili toplulukların teorik davranışına, Rhiponodlarda SOUTHWOOD'un (1962) tanımladığı gibi, gerçekten uygundur; her iki jenerasyon, topluluk, ortamının kaynaklarını tükettiği için, patlar ve başka bir bölgeye konuçlanır; birinci jenerasyon toplu göçü sırasında son derece zayıflamış olur ve sistematik olarak yağmaladığı ortamın zararına olacak şekilde yeniden yapılanır; ikinci jeneras-

yon güçlüdür, ancak artık beslenemez ve bunun sonucunda göçmek zorunda kalır.

Bu şekilde, Iputiputupitupi'deki patates tarlalarında gözlemlenen *bara'u* vakalarından hareketle CT'nin olası bir göç devrini ortaya çıkardık. Avustralya Agronomik İlerleme Otoritesi'nin (AAIO) arşivlerinin, maalesef oldukça eksik olan incelemesi, hipotezimizi teyid etti ve CT'nin 8 yıllık bir devri, adanın dört büyük Japon patatesi bölgelerinden geçerek tamamlandığını ispatladı (bkz. Harita 1 ve Tablo 1).

Tablo 1: dört büyük Japon patatesi bölgesindeki CT'nin teorik zamansal dağılımı

Bölge 1	Bölge 2	Bölge 3	Bölge 4
1899 1900	1901 1902	1903 1904	1905 1906
1907 1908	1909 1910	1911 1912	1913 1914
1915 1916	1917 1918	1919 1920	1921 1922
1923 1924	1925 1926	1927 1928	1929 1930
1931 1932	1933 1934	1935 1936	1937 1938
1939 1940	1941 1942	1943 1944	1945 1946
1947 1948	1949 1950	1951 1952	1953 1954
1955 1956	1957 1958	1959 1960	1961 1962
1963 1964	1965 1966	1967 1968	1969 1970
1971 1972	1973 1974	1975	

Altı çizili yıllar ilgili bölgedeki bara'u vakalarına tekabül eder.

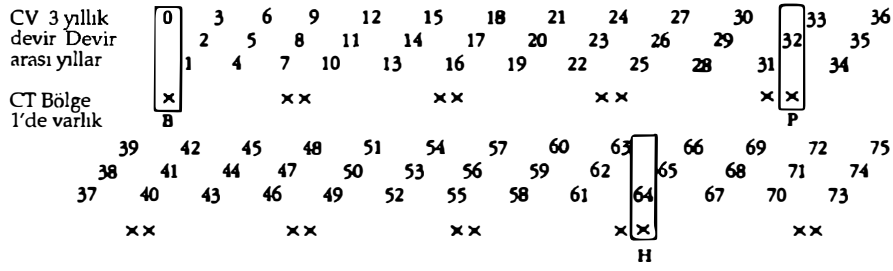
Melez bir CP'nin ortaya çıkması demek ki aşağıdakilere bağlı:

1) Bölge 1'de, CT varlığı,

2) CV devri.

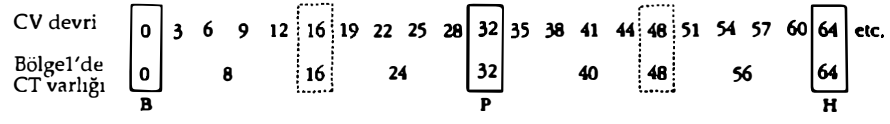
Deneysel veriler CV X CT çiftleşmelerinin 1900, 1932 ve 1964'de (sırasıyla BARTON,PALMERSTON ve HAYES tarafından 1901,1933 ve 1965'de toplanan yetişkin numunelere tekabül eden) ortaya çıkmış olabileceklerini belirtiyorlar.

Tablo II: Macklin devri ve CP oluşumu arasındaki çelişkinin ortaya konması

0, 1900 yılını, 3, 1903 yılını ve benzeri.. temsil eder.
B,H,P sırasıyla Barton, Haynes ve Palmerston tarafından bulunan numuneleri temsil ederler.

Tablo III: CV'nin gecikmeli devir modeli ve deneysel veriler arasındaki muhasebesi

B,H,P sırasıyla Barton, Haynes ve Palmerston tarafından bulunan numuneleri temsil ederler.
Not: Noktalı çizgilerle dikdörtgen içine alınmış senelerde görünüşe göre, yakalanamamış CP oluşumları vardır.

Fakat bu şema CT devrindeki teorik modelimize tekabül etse de, MACKLIN'in CV için önerdiği üç yıllık ritimlerle bağdaşmaz. Tablo II, seçilen zaman esası hangisi olursa olsun, bunun yalnızca kendi için uygun olduğunu ve diğer ikisini devre dışı bıraktığını ortaya koyar.

Bunun yanında, SHELFORD'dan (1943) bir topluluk dinamiğinin ritimlere uyduğunu ve bu ritimleri, periyodik modellerin, ritimlerin gecikmelere ve telafilere maruz kalması ve bunun da devirde eksiksiz bir sıçrama ortaya çıkarması sonucu, her zaman etkili şekilde tasvir edemediğini biliyoruz. Modelimize aralıklı süreli (rT=2.4) bir denklem uygulanması dört devirde bir, bir gecikme ortaya çıkarıyor ve bu da hipotezimize tüm deneysel verilerle uzlaşma olanağı veriyor (Tablo III).

CT ve CV'nin 16 yılda bir aynı evrede yer alması CP'nin oluşmasındaki nadirliği açıklıyor. Fakat, BARTON'un Iputiputitupitupi'den ikinci geçişinde, bulduğu numunede olduğu gibi, neden her CP oluşumuna, bir sonraki jenerasyonda, bir CN oluşumunun eşlik etmediğini sorma hakkımız vardır.Yine de, CT'nin göç sistemi, CP için olduğu gibi, CN'nin oluşmasının yer ve tarihini belirtmelidir:

1.CP oluşma periyodları CT'nin bölge 1'den bölge 2'e geçmesiyle çakışıyor: demek ki, CT x CP çiftleşmeleri, CT'nin bölge1'den bölge 2'e göç yolunda veya bölge 2'nin limitlerinde gerçekleşebilir.

2. HAYES'den beri, CV tarafından doğduğu topraktan kovulan CP'nin, sınırlı bir çevrede göç ettiği ve yuvasını tercihen bataklık olmayan, nemli bir bölgeye yaptığını biliyoruz.

3. HAYES tarafından verilen A'nın yerini belirtme ve Lepidoptera (DIAMOND, 1873) aerodinamik denklemlerinden hareketle, CP göçünün çevre limitini belirledik. Bu çevre içerisinde, CP'nin tercihlerine uyan yalnızca iki bölge buluyoruz: Birincisi, HAYES'in A bölgesinin, CT bölgeleriyle ortak bir noktası yoktur fakat CP'nin doğduğu toprağa daha yakındır ve bunun sonucunda muhtemelen tercih edilendir; ikinci-

si (B bölgesi) CT'nin göç yolunu, yalnızca bölge 1 ile bölge 2 arasındaki küçük bir erimde kesiyor (bkz harita 2)

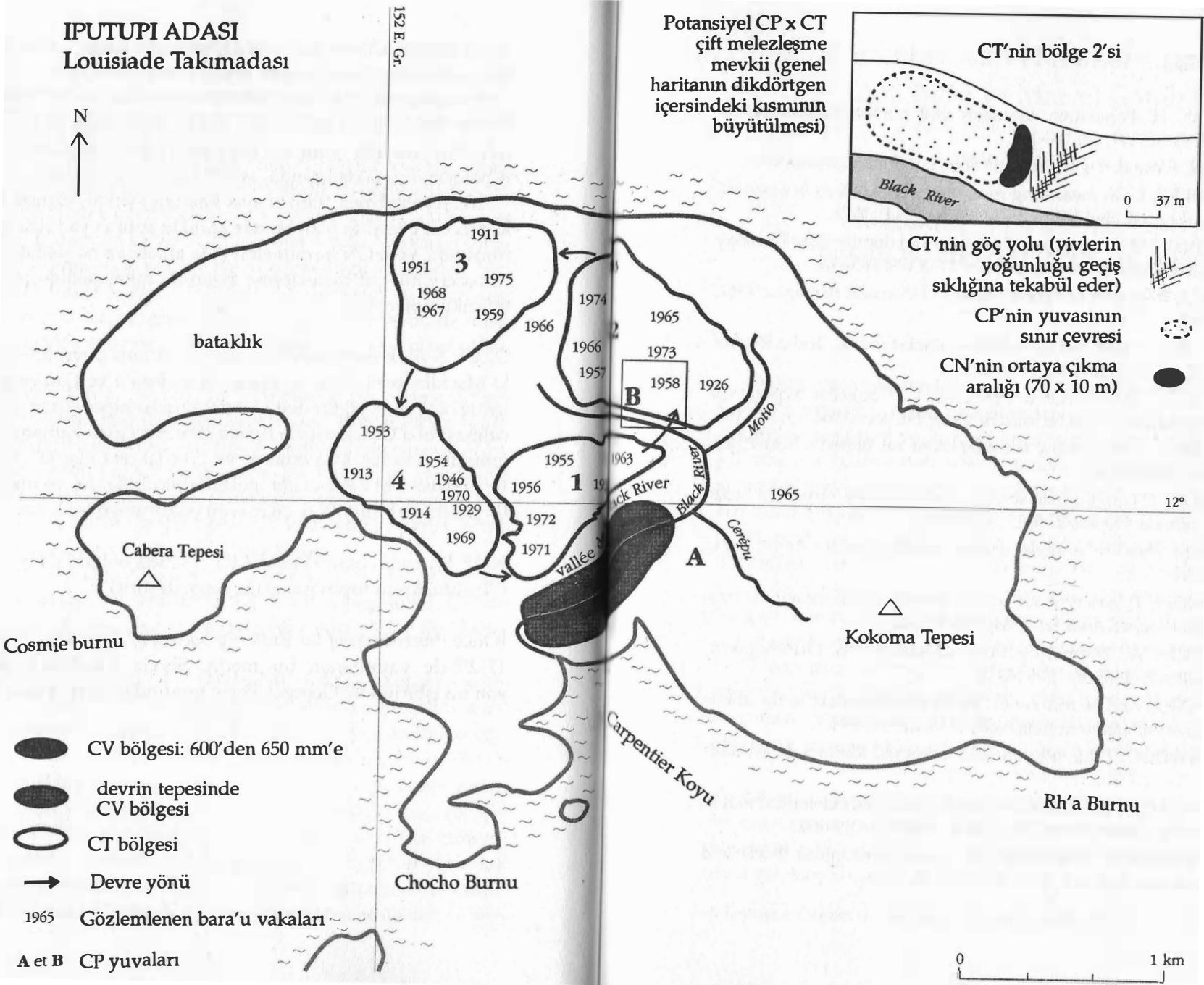
B bölgesinin, 1901'de (BARTON) ve belki de 1917'de (Seaward Blackmaster numunesi) olmuş olabileceği gibi, CP tarafından yalnızca iklim ve/veya meteroloji koşullarının ona A bölgesini yasakladığında, seçildiğini varsayabiliriz.

Herşeye rağmen, 1981 mayıs-haziran ayında, yalnızca birkaç metre genişliği olan bu dar aralıkta tırtıl veya krizalit durumunda, yeni CN numuneleri elde etmek ve bu şekilde Coscinoscera'nın çift melezleşme gizemini nihai şekilde çözmek mümkün olacaktır.

ÖZET: 3 yıllık periyodik *Coscinoscera Victoria* devri hakkındaki Macklin verilerinin incelenmesi ve *bara'u* ve *Coscinoscera t igrata carpenteri* yüzünden mahsül imhası hipotezinin oluşturulması bizi Coscinoscera *tigrata carpenteri* alan-zamansal dağılımını yeniden inşa etmeye ve *Coscinoscera punctata Barton* ve *Coscinoscera nigrostriata* melezlerinin bölgesel ve mevsimlik özelliklerinin ortaya çıkmasını öngörmeye sevk etti.

NOT: Bu metin basılırken, AAIO, o sırada bölge 4'de bulunan CT nüfusunun toplu imhasını gerçekleştirtti.

[Önce *Proceedings of the Butterfly Society of Australia* (1978, 17: 17-25)'de yayınlanan bu metin, Slyvia Lamblin-Richardson'un işbirliği ile Georges Perec tarafından çevrilmiştir.]

IPUTUPI ADASI
Louisiade Takımadası
N
152 E. Gr.
Potansiyel CP x CT çift melezleşme mevkii (genel haritanın dikdörtgen içersindeki kısmının büyütülmesi)
CT'nin bölge 2'si
Black River
0 37 m
CT'nin göç yolu (yivlerin yoğunluğu geçiş sıklığına tekabül eder)
CP'nin yuvasının sınır çevresi
CN'nin ortaya çıkma aralığı (70 x 10 m)
bataklık
1911
1951
3
1975
1968
1967
1959
1966
1974
1965
2
1966
1973
1957
1958
1926
B
1953
1913
4
1954
1946
1970
1914
1929
1969
1955
1956
1
1963
1972
1971
vallée
Black River
Moho
1965
12°
Cabera Tepesi
A
Cerépu
Kokoma Tepesi
Cosmie burnu
Carpentier Koyu
Rh'a Burnu
Chocho Burnu
CV bölgesi: 600'den 650 mm'e
devrin tepesinde CV bölgesi
CT bölgesi
Devre yönü
1965 Gözlemlenen bara'u vakaları
A et B CP yuvaları
0 1 km

BARCLAY, H. Population strategies and random environments. Can. J. Zool., 197, 55: 160-165.

BARTON, F.Wan*dering in the South Seas*, London, Methuen, 1911.

CHARRIERE, I. On measuring nice width. In: *Methods in ecological Entomology*, ed. By J.H.BENSON, Oxford U.P., 1971.

DIAMOND, J.M.Strategic aerodynamics and distributional ecology of New-Guinea butterflies. *Science*, 1973,179: 765-769.

EHRLICH, P. Models of hybridization in Heliconia. *Biotropica*, 1962, *1:* 43-47.

HAYES, R.*The Fauna and Flora of the Calvados Islands.* Techn.Rept.of the AAAA, vol.117,1966: 1-198.

ILLACA, G., GIACOSA,F. & PUCCINI, G. Nouvelles hypotheses sur l'hybridation de *Coscinoscera. Rev.fr.Entomol.*,1904, *17:* 181-198.

LUDMER, V. Phylogenetic considerations on Barton's butterflies. *Nature*, 1902,97:1897.

MACKLIN, C.Longitudinal studies of *Coscinoscera Victoria* in Solomon Islands. *Tropicana*,1932, *28*: 192-403.

MAY, R.M. Stability in model ecosystems.*Proc.Ecol.Soc.Austr.*, 1971, 6: 18-56.

NABOKOFF, T. Variety vs.rarity: the Simpsimus dilemna in Aurora Island. *Proc.natl.Acad.Sci*, 1964, *346*: 432-435.

PUDATCH, A. Doppel-Zwittergeschlechtes bei Ornithoptera. *Z.f.Entomol.*, 1905, *83*: 114-142.

SHELFORD, V.E.The relation of snowy owl migration to the abundance of collared lemming. *Auk*, 1943, *62*: 592-594.

SOUTHWOOD, T.R.E. Migration of terrestrial Rhinopods in relation to habitat.*Biol.Rev.*, 1962, *37*: 171-214.

STROPOVITCH, K.Stochastic sampling as a methodological tool in population mathematics. *Biometrika*, 1967, *55*: 228-232.

VAN AARGH, G. Territoriality in *Coscinoscera tigrata.* Facts and hypotheses. *Biol.Bull.*, 1938, *83*: 120-133.

Bilimsel ve edebi bir arkadaşlık: Léon Burp ve Marcel Gotlib

onu takiben

Romauld Saint-Sohaint'in hayatı ve eseri ile ilgili görüşler

Yakın zamanda deneysel botanik Nobel ödülünün Marcel Gotlib'e verilmesi, onun Lille-Roubaix-Tourcoing Bilim Akademisi'ne seçilmesi ve Avrupa meclisinde sosyal, bilimsel ve kültürel konularda tam yetkili temsilci danışman atanması,şimşek gibi hızlı kariyerinin, çağdaş bilimin en uç bilimdallarındaki grup dinamiğinden kuanta teorisine, kırsal sosyolojiden, tarih öncesi müzikolojiye ve hücresel antropolojiden düzenleyici fizyolojiye en büyük meseleleri aynı dehayla ortadan kaldırdığı bu yorulmaz araştırmacının gördüğü ortak saygıyı somutlaştırdı. Geçen Cuma günü, onu Coupole'de kabul eden Leprince-Ringuet doğru şekilde şöyle dedi:

"Sizden önce, yanlış ve orta değerde bocalayan araştırmalara kesin bir hareket kazandırmayı bildiniz: eşsiz bir incelik ve hünerle, araştırmacı jenerasyonlarını heba etmeye devam eden gizemlerin birçoğunu çözmeyi başardınız; yakında bizi Bilgi krallığına, Büyük Herşeyin bilgisine, saydam ve karanlık Evren üzerinde İnsanın kesin hakimiyetine götürecek yolları açmayı bildiniz. Bir Demokrit, bir Newton, bir Pasteur, bir Valéry, bir Radot misali, Bilime, onu, kenarında gidip geldiği[1] *uçurumdan çıkaracak bu büyük Öne Sıçramayı gerçekleştirttiniz."*

1. Leprince-Ringuet (L.). *Les rayons comiques*, Paris, PUF, 1979.

Bunun yanında, Marcel Gotlib'in eseri bugün tüm dünyada tanınıp, tasdik edilmiş ve katkıların birçoğu vakanüvisleri ve metin yorumlayıcıları tarafından bolca yayınlanmış ve halka yayılmış olsa da, olağanüstü analiz ve sentez zekâsının en büyük parıltıyla ortaya çıktığı sektörlerden biri tuhaf bir biçimde karanlıkta kalmıştır. Boudu,[2] Lévi-Strauss,[3] Reiser,[4] Glützenbaum,[5] Ladding,[6] Oumboulélé,[7] Cloutier,[8] Slowburn,[9] Howland,[10] Druillet[11] ve Paul[12] Gotlib'in karşılaştırmalı kriminoloji, yapısal antropoloji, analitik müzikoloji, klinik ağız hastalıkları bilimi, kentsel sosyoloji, Afrika etnolojisi, betimsel geometri, genetik epistemoloji, entegral istatistik, politik ekonomi ve moleküler kimya alanlarında Gotlib'in oynadığı çok önemli rolü nihai şekilde meydana koyarlarken, Gotlib'in Profesör Burp'ın laboratuarında 1957'den 1963'e yaptığı ve dinamik etoloji ve hayvani fizyoloji alanlarındaki bilgilerimizi derinden sarsacak deneyler serisi hakkında hiçbir şey veya neredeyse hiçbir şey söylenmedi.

2. Bouldu (I.) . De l'utilisation du close-combat dans la détection des sourds. *Arch. Criminol. Didact.*, 1972, 36 : 47-58.
3. Lévi-Strauss (C.). Le mythe du poisson dans le folklore breton de Saint-Goménolé. *Rev. Fr. Ethnol. compar.*, 1973, *143*: 221-347.
4. Reiser (J.M). Untersuchungen über Gotlib's Unterschrift des Ludwig Van's Pastorale. *Z.f. Musikol. U. Akustik*, 1971, *63*: 48-57.
5. Glützenbaum (O.). Gotlib's methods in acupunctural treatment of aerophagia. *Canad. J. Allergol.*, 1979, 3 : 367-369.
6. Ladding (A.). Gotlib's contributions to the problem of street sanitation and garbage can cleaning. *Brit. J.soc. Hygiene*, 1976, *327*: 1-45.
7. Oumboulélé (M.) Ng'otlib ng'ifé m'purien ng'kadé m'siné m'dézizi. *Nx. Ng'Cah. Ng'Folk.afr.*, 1977, *48*: 123-456.
8. Cloutier (R.). Application des équations de Gotlib au calcul des volumes préshériques. *Arch.Int.Mathemat.transcend.*, 1976, 66 : 34-36.
9. Slowburn (J.L.) Varietti effetti della rigoladdad nelle duellistti. *Arch. Ital. Rigol. Zigomatol.*, 1975, *99*: 198-246.
10. Howland (D.). Les mensurations gotlibiennes dans la statuaire bantoue. Théorie et méthodes. *Bull. Archeol.quantit.*, 1969, *3* : 56-80.
11. Druillet (P.). Economie capitaliste et avoir fiscal. *Sem. Zézet.*, 1978, *45*: 1165-1167
12. Paul (P.). De la présence de cannabinol dans les brocolis lyophilisés. *Bull. Trim. Lab. Pol.judic.*, 1979, *158*: 975-1007

Şüphesiz, Léon Burp'ın trajik ölümü ve onbeş yıla yakın Marcel Gotlib'e hakim olan acılı suskunluk, kamuoyunun bilgisine sunulan araştırmaları içinde en gönülsüzlerinin bunlar olmasını da açıklıyorlar. Fakat bugün tüm araştırmacılar için her zaman bir model kalan bu emsalsiz ve örnek işbirliğinin üzerindeki perdeyi kaldırma vakti geldi. Marcel Matlib tarafından basılmasına izin verilen bu iki adamın 1954'den 1963'e[13] yaptıkları yazışmaların yayınlanması, zaten ulaştıkları olağanüstü sonuçları bilim dünyasına sunmanın artık vaktinin geldiğini gösteriyor.

Léon Burp ve Marcel Gotlib her zaman çok iyi arkadaştılar. Ikisi de Vaudouhé-les-Gonesse'de dopmuşlar ve Léon'un amcasının vaftiz annesinin oğlu, Marcel'in kızkardeşi Liliane'ın kocasının yeğeninin birinci kuşaktan kuzeni idi. Roubaix'deki İsviçreliler Büyük Papaza Okulundan bu mektep arkadaşları, aynı zamanda "Côtes-du-Rhône'ın Şen Bülbülleri" korosunda da beraber yer aldılar. Daha sonra, yazgıları ayrıldı. Marcel Gotlib bildiğimiz yeteneği ile yönetmen kariyerine atılırken (*bu Trajik piknik, Bourgogne'da Hayvancılık, Beş feet altı parmak, Jandarma emekli oluyor* dönemidir), Léon Burp, makaronik spagettoloji eksper olarak Félix Potin laboratuarlarına girdikten bir süre sonra, Avusturya'ya gidip Von Glütenschtummelhimdörf'ün öğretisini takip etmeye gitti.

Uzun yıllar boyunca, bu iki adam, yalnızca, Marcel'in kuzenlerinden biri olan Ferdinand Gotlib'in Vaudouhé'deki düğünü (Mlle F.Lacruche'le evlendi) veya amcası Philibert'in Fransız Akamdesi'ne girmesi gibi istisnai koşullarda karşılaştılar.[14]

13. Gotlib (M.) ve Burp (L.). *Correspondance*. Louvain, Desclée de Brouwer, 1980, 17 vol.

14....orada M.Norber Leglandu'nün yerine kapıcı atanıp, emeklilik haklarının değerlendirmeye kabulü ile, fırsattan istifade ederek, iki kız torunun torunuyla step dansı grubu Üç Klap's'ı kurmuştur.

En iddialı eseri *2002, Odyssée de l'espace*'in[15] ticari başarısızlığının cesaretini kırdığı Marcel Gotlib, 7. sanat sinemadan kesin bir şekilde vazgeçip, sembolik şekilde o sırada proje halinde bulunan üç filmin senaryosunu sembolik şekilde Fouquet's'in terasında yaktı. Buradan geriye yalnızca film başlıkları kaldı: *Önünde hayata dair şeyler, İki İngiliz kadın ve kaybolmuş kıta*, ve *doktor No.'ya karşı Balzac 001*. Marcel Gotlib, o dönemde Leonardo da Vintchi'yi keşfedip asıl yeteneğinin sinemaya değil müziğe olduğu anlayacaktı.

Bir sonraki hafta Metropolitan Opera of New York'un başına atanıp, ilerleyen aylarda, o yılın en dikkat çekici bazı eserlerini yarattı: Kurt Schtimmel, Hans Trüden, Klaus Ziegel, Wolfgang Gröbz ve Magda Schweinhund ile *Kan kırmızısı radyatörün kapağı, Far West'te Gault ve Millau,* Ephraim Zimbalist Jr.'ın muhteşem oyunculuk sergilediği *Scotch'uma sabun katan hangi onın bunun çocuğu,* ve daha sonraki yönlenmeleri üzerinde kesin bir etki yaratacak, Isaac Newton'ın hayatını anlatan anıt gibi saga *Yerçekimi Kanunu.* Ama burada da bir kez daha, taşan tutkusunun büyüklüğünün korkuttuğu zihinler tarafından gizlice düzenlenen entrika ve dalaveralar, direngenliğine üstün geldi: Eurakasist elmayı Zürih'li genç tenor Hans Spatenberg'e oynatma şeklindeki muhteşem fikri aklına geldiğinde, SPITIM (boyu ortalamanın altında olan insanları koruma derneği), Opera'nın kapanmasıyla sonuçlanan birçok protesto gösterisi başlattı.

Fransa'ya döndüğünde, Marcel Gotlib bir zihinsel kriz döneminden geçti ve o sırada içine düştüğü kuşkuyla bir an için , babasının Kereste & Kömür işine geri gelip çalışmayı düşündü. Fakat, çabucak, bilgiye olan iştahı, entellektüel merakı, solmayan risk arzusu baskın çıktı. İşte o sırada, her ikisinin de

15. Stanley Kubrick'in birkaç haftada alelacele bitirdiği kötü taklidi Paris sinemalarında gösterime girdiğinde film bitmek üzereydi. Gotlib'in dağıtıcı ve prodüktörleri anında çekimi durdurup, kesin bir felakete gitmek yerine yatırdıkları altı milyon doları kaybetmeyi tercih ettiler.

uzun süredir samimi olduğu Chaprot ailesinin aracılığıyla, o dönem, kanatlı hayvanlar kasabı Aristides'de muhasebe şefliğinden sonra, Malaga-Saint-Ouen tropikal bioloji Fakültesi'nin karşılaştırmalı animoloji Laboratuarı'na araştırma müdürü olarak girmiş olan Léon Burp'u buldu.

Devamını biliyoruz. Altı yılda, Burp ve Gotlib'in işbirliği, nice on yıldır, hayvan fizyolojisi uzmanlarının umutsuz şekilde çözmeye uğraştığı problemleri aydınlatan bir dizi makaleye hayat verdi. Tüm buluşların listesini çıkarmak can sıkıcı olacaktır ve yalnıza en meşhurlarını hatırlatmakla yetineceğiz:

- Tembelde, taklit ve karından espri yapma yeteneklerinin ortaya çıkarılması ,[16]
- İnsani çevre tarafından düzeni bozulan bazı hayvanlardaki sinir hastası davranışların keşfi ,[17]
- Zebrada pigmantasyonun gizemlerinin aydınlatılması,[18]
- Devede dezhidratasyonun açıklanması,[19]
- Su aygırının susal davranışlarının, ırmakların su seviyesi üzerindeki etkisinin analizi,[20]
- Zürafada sinirsel influx'un yayılma hızının etüdü,[21]
- Domuzda düşük tansiyonun keşfi,[22]

16. Burp (L.) ve Gotlib (M.). Observations sur les comportements mimétiques du Bradype. *J.Physiol.*Paris, 1958, *47*: 222.
17. Gotlib (M.) ve Burp (L.). De l'altération de l'Ego chez l'animal domestique.*Arch.Psychiat.animal.*, 1958, *66* : 33-58.
18. Gotlib (M.), Nioutonne (I.) ve Burp (L.). Considérations topologiques sur les modifications spatio-temporelles des zébrures du zebre *(Zebra zebra L.). Bull. Physio-pathol.tropic.*, 1959, *47* : 128-149.
19. Burp (L.) ve Gotlib (M.). Dynamique des fluides chez *Chamelopsis sahariensis.* In : *La Faune et la flore des climats désertiques ou presque*, ed. By H. Quatre, Presses universitaires de Brie et de Touraine, 1959, 236 s.
20. Gotlib (M.), Oumboulélé (M.) ve Burp (L.). Note sur l'utilisation de *Porcinus artiodactylis hippopotamus* pour l'irrigation sur les bords du Nil. *Z.f. Nilpferd. Wiss.*, 1959, *99*: 357-387.
21. Burp (L.), Gotlib (M.) ve Burp (L.). Latence de l'arc réflexe chez *Girafus girafo. Animal Studies*, 1960, 55: 356-387.
22. Gotlib (M.) ve Burp (L.) .Ladespannung beim Schweine. *Arch.Wurstwar.u Delikatess.*, 1960, 21 : 635-723.

- Durdurma köpeğinin sağlamlığının deneysel ispatı,[23]
- Tavşanın bazı seksüel davranışlarının analizi,[24]
- Normal insandaki gıdıklanma bölgelerinin ortaya çıkarılması ,[25]

Ve son olarak, halen emekleme döneminde bulunan tarih öncesi anatomofizyoloji dalını tepeden tırnağa altüst eden, son iki çalışmaları: bir tanesi türlerin evrimi ve timsahın ortaya çıkması,[26] diğeri fosil-sümüklü böceğin yapışkanlık özellikleri[27] üzerinedir.

Léon Burp'un bildiğimiz dramatik koşullarda ölümü, bilim tarihinin bu emsalsiz işbirliğine ani bir son verdi. Endüstri uygulamalı bilimsel Araştırma bakanlığı tarafından, karşılaştırmalı animoloji Laboratuarı'nın başına düşünülen Marcel Gotlib, bunu reddedip, acı, yalnızlık ve tereddüt ile, birkez daha yaratıcılığın zor yoluna girmeyi tercih etti.

Dipnot:
Romuald Saint-Sohaint'in hayatı ve eseri hakkında yeni görüşler.

Marcel Gotlib, eserinde birçok kez, kendisine trombonataş, düğme ve yenilebilir boomerangı borçlu olduğumuz, tarihin karanlığında kalan ve ismi hatırlanmayan bir bilimadamına gönderme yapar. Kendi araştırmalarımız bizi yakın alanlara götürdüğü için, bu değeri bilinmemiş mucit hakkın-

23.Burp (L.) ve Gotlib (M.). Stiffness and ankylosis in ground-game dog. *Science*, 1961, *145*: 89-93.
24.Gotlib (M.) ve Burp (L.). Sexual anomalies in the rabbit.*Science*, 1961, *145*:93-97.
25.Burp (L.), Blondeaux (G.J.B.), Raffray (X.) ve Gotlib (M.). Réflexes zygomatiques et zones chatouillogenes, s.345-376 in: *International Colloquium on desopilating characters and their effects on desopilating characters and their effects on Humans*, ed. By M.Greg, J.Bonessian, A.Glützenbaum and M.Gotlib, Oxford U.P., 1961.
26.Gotlib (M.) ve Burp (L.). Considérations phylogénétiques sur le crocodile. Faits et hypotheses. *J.paleontol.Embryol.*, 1962, 1 : 23-89.
27.Burp (L.) ve Gotlib (M.).Vorgeschichtliche Biologie des Schneckes. In: *Studies in Paleophysiology*, vol. 1, Heidelberg, 1963

da daha fazla bilgi sahibi olmaya çalıştık, fakat en azından isminin bile bir yerlerde saklanmamış olması bize anlaşılmaz geliyordu, ve herşey bize bunun yalnızca Romuald Saint-Sohaint olabileceğini düşündürüyor.

Romuald Saint-Sohaint 1802'de Besançon'da doğdu. Babası, Nicolas Saint-Sohaint, onun büyük cesaretini ve uzun boyunu takdir eden ve onu sıkça, bir çarpışma gecesi, üzerilerine gece düşen ölülerle kaplı tarlayı atla geçmeye götüren, general kont Hugo'nun emrindeydi. Herşeyi bizi genç Romuald'ın ilk oyun arkadaşının genç Victor Hugo olduğunu düşünmeye sevk ediyor, ancak hiçbir şey bize bunun onun üzerinde özel bir etkisi olduğunu telaffuz etmeye izin vermiyor. Buna karşın, çok erken yaşta cebir, geometri ve fiziğe duyarlılığı olduğunu biliyoruz.Yirmi yaşında Polytechnique'e girip, yirmidört yaşında topçu teğmen olarak çıktı.

Fakat garnizon hayatı mutlaka onun derin özlemlerine uygun düşmüyordu ki, üç yıl sonra istifa etti. 1830'da, Bayan Récamier'nin davetlerinde, Abbaye-aux-Bois'da, ertesi yıl evlendiği zengin bir İspanyol dul olan, Aguada Kontesi ile tanıştı. Her türlü mali kaygıdan arınarak, Saint-Sohaint o andan itibaren, kendini tümüyle araştırmalarına adayabildi. "Trombon" (1847'de patenti alındı) olarak adlandırılan metalik ataştan, baskılı-düğmeden (1852'de patenti alındı, 1871'de, ölümünden sonra, kamu yararına olarak tanındı) başka Saint-Sohaint metanın sıvılaşması prensibini, gamma parçacıklarını, hersinien katlanmaların kaynağını ve tüm inançlardan okullarda hızla yayılarak, ona 1863'de akademik ödüller kazandıran yeniyle ispatı keşfetti. Bükreş'teki Fransız Legasyonu'nun kantinindeki yangından sonra satışı yasaklanan fulmikoton bazlı otomatik tirbuşonu, daha sonra Wolfang Amadeus Quimcampoix tarafından yeniden ele alınan kağıdı aynı anda daha dayanıklı ve daha yumuşak kılan bir yöntemi, Postane yönetiminin 4000 adet sipariş ettiği tamamen demonte edilebilir bir triportörü, yüzyılın başına kadar çok rağbet gören bir

çorap tutturma sistemini ve kendisine Cabrisseau ödülünü aldıran taş dökmeye ve köy yollarının bakımına ayrılmış dört ciltlik bir kitabı da ona borçluyuz. Ancak en popüler icatları, bugün bile çokça kullanılan iki tonluk bisiklet damgası, huni, matkap ve sifondur. Ve hayatının son yıllarını, 1864'den 1868'e, Charenton düşkünler yurdunda geçirdiği için, "damganlamak", "huni takmak", "çekiç gibi olmak", "delinmek ", "sifonu çekmek" terimleri bizim için bildiğimiz anlamı kazandılar.

Saint-Sohaint'in çalışmalarında hiçbir yerde "boomerang denilen" hedefine ulaştığında geri gelmeye elverişli kremli tartla ilgili araştırma izine rastlayamadık. Öte yandan, Saint-Sohaint'in son kavrayıcı anlarını hedefinden hiç şaşmayacak ve, bizim için karanlık kalan nedenler sebebiyle "Genç Kızlar tartı" olarak adlandırdığı bir tartı geliştirmeye ayırmış gibi görünüyor. Alışılageldiği şekilde bilgisi kusursuz ve eksiksiz olan, Marcel Gotlib'i, şüphesiz pek tanınmayan fakat XIII. bölgenin bir sokağı hâlâ onun ismini taşıdığına göre, o kadar da bilinmeyen biri olmayan bu bilginden bahsetmemeye iten nedenleri sorgulamak bizim konumuz değildi. Her durumda, bize öyle geliyor ki, neredeyse tüm icatları ve keşifleri günlük hayatımızda baş göstermeye devam eden bu önemli şahsiyete eğilmek ilginçti.

Sunum:
Beauce'dan Chartres Notre-Dame'ına

Çoğrafyacı ve dilbilimci jenerasyonları Beauce'un yer adları bilimi dalındaki köklerini haklı olarak sorguladılar: neden -birinci niteliği esasen *düzlüğü* olan bu engin yayla-engebe veya her koşulda çıkıntı çağrıştıran bir isim taşıyor? Etimoloji bu ilişkiyi açıklamadan, teyid ediyor: Beauce, Baucis, boss, tümsek manasına gelen bosse, gemi demirinin bağlandığı ağaç anlamına gelen bossoir, kambur anlamına gelen bossu, Bossuet, gibi "yükselme, kabarma, küçük tepe, şişkinlik, yükseklik, yuvarlaklık, doruki vs." anlamındaki "Booz"da (ki uyurken bile Ruth'dadır) ve "batıl inançla, bir kamburun kamburuna dokunurak şans kazanmaya çalışmak "anlamına gelen ve uzun bir dil yolculuğu sonucu güzel dilimize Brezilya'dan ithal edilen tipik bir dansı belirtmek için kısmi şekilde geri dönen Ortaçağ terimi "yeni bosse (tümsek) yapmak"da da gördüğümüz aynı eski karnüt kök '*bos* 'tan geliyor.

Bay Barandard'ın eserinin birinci meziyeti, ondan önce birçok arkeolog, Ortaçağ uzmanı, mimar, trafik uzmanı, istiridye açıcısı ve diğerlerinin yapmayı tercih ettiği gibi bu temel problemden kaçmak yerine onu ele almaktır. Bay Barandard herkesin içinden düşündüğü ama söyleme sorumluluğunu almak istemediğini yüksek sesle söylemeye cesaret ediyor: La Beauce'un ismi Beauce'dur çünkü düz değildir ve *hiç* olmamıştır: her zaman, merkezinde karakteristik bir şişkinlik, tüm jeolojik, yer kabuğu genetiği ve morfolojik sarsıntılara direnen ve asırlardır gelip dokunulmasının şans getirdiği dü-

şünülen bir çeşit ikiye ayrılmış ur görülebilir idi. Tarih öncesi devirden itibaren, daha sonra Şarnütler veya Karnütler olacak bu "etten" insancıkların uzaktan ataları Carnac'la olan monoton yaklaşmalarından vazgeçip bu iki "Turres'"i (Chartres ismi Carnutum Turres'den, yani "Karnütler'in Kaleleri"'nden gelir) ayrıcalıklı tapınma ve hac yerleri yapmışlardır.

Romalılar, Kırgızlar, Keltler, Alenler, Basklar, Vandallar, Vikingler, Normandiyalılar, Oksitanlar, Konkistadorlar bunu takip ettiler. Yüzyıllar (ve hatta bin yıllar) boyu kendini yalanmayan bu olağanüstü popülerlik, Bay Barandard'ın bu kadar kesinlik ve şevkle etkileyici dökümünü çıkarmayı bildiği metamorfozların bolluğunu açıklıyor. Zira "Chartrédalle" ("döşeme taşı" anlamına gelen ve Fransızca "elde hiçbir şey yok" manasındaki "dalle, que dalle!" teriminde, Dallas ve Dalloz'da da gördüğümüz Etrüsk dilindeki "dalle" kelimesinden) herşeyden önce, tüm inançlara ve tüm göreneklere açık bir ekümenik yer oldu.

Halk cephesi istilalarından, Charles Martel'den Charles Péguy'a, Charles Trenet'den Charles De Gaulle'a, NASA'dan Jean-Paul Chartre'a, Hollywood'dan Nantes Fermanı'nın Yürürlükten Kaldırılmasına, 4 Ağustos Gecesinden, Üç Görkemli Yıla, Viollet-Le-Duc'den TGV'nin ortaya çıkarılmasına, Grande-Charteuse'den Marcel Proust'a, şartezyen akılcılıktan Chartes ekolüne, ekicinin yüce vücut hareketinden *charter*'larla yolculukların organizasyonuna kadar, Fransız zihnini oluşturmaya katkıda bulunan tüm tarihi, ideolojik ve estetik akımlar, haklı şekilde, Versailles, Creuse demiryolu makası, Samaritaine ve Georges-Pompidou merkezi ile birlikte evrensel sanatın en temiz mücevherlerden biri olarak adlandırdığımız bu eski kentin gelişmesine ve evrimine silinmez damgalarını vurdular.

Romantizm öncesi dönem sanatçılarının, ilkel heyecanları içerisinde safça sordukları - Chartres Katedrali kendine özgü müdür yoksa katkısız roman stilinden midir? - sorusunun bu-

gün artık sorulması gereksizdir. Chartres o veya bu stilin tekelinde değildir: Aynı Buffon'un Adamı gibi, *stilin* ta kendisidir (ve aynı stil kelimesi- Yunanca'dan *style*, kule gibi yapılarda külâh-ondan gelir): yeniden doğan sanat, aynen neomağripli stili, Yeni Sanat veya Bauhaus ("Beauce"'un telaffuzunun Almanca'laştırılmasından başka bir şey değildir) gibi orada olması gereken yerindedir.

"Birbiri ardından" paleogotik, arkeozelandalı, Öklit'e ait olmayan, protosembolist, gereçekçilik arası, hiperklasik, su altına ait (bkz. Debussy), Raphael sonrasına dair, Sollers öncesine ait, neredeyse kübist veya kripto-empresyonist olan "TEK" katedral, değişik taraflarının olağanüstü gösterimi sırasında Güzelliğin (ve Beauce'un) Başlıca Kendini Göstermesi olarak ortaya çıkıyor. Bay Barandard'ın çok iyi şekilde gösterdiği gibi, Chartres'ı, bir gara olduğu kadar bir fabrikaya, bir belediye binasına veya bir uzay üssüne, bir villaya veya bir Sergi Sarayı'na da hayat vermeye elverişli *tüm* mimarilerin (bkz. Le Corbusier, *La Chartres d'Athenes)* modeli yapan kentbilimciler onun hakkında yanılmamışlardı.

Aynı şekilde, Perrault'dan (Chartres Beauté) Saint-Evremond'a ve Stendhal'dan (La Pâmeuse de Chartres) Francis Viélé-Griffin'e, Claudel'in çok güzel şekilde Psikoposluk Rahibesi olarak adlandırdığı ve hepsinden iyi şekilde Charles Valéry'nin aşağıdaki şekilde söylemeyi bildiği şeyin keşfinin kendilerinde oluşturduğu çoşkunluğu paylaşmayı isteyen şairler de sayısızdır:

Güvercinlerin yürüdüğü bu dam
Kaleler arasında titrer mezar taşları arasında
Adil güney orada ateşler yakar
Buğdaylar buğdaylar hep yeniden başlarlar

Roussel ve Venedik

Melankolik bir coğrafya taslağı

Onu büyüleyen ışıldayan bir kıta gibi hedefine kilitlenmiş, kanalları gözlemleyen bir astronom

(N. Imp. 2,75)

Yüzyıl başı Fransız dram yazarları hakkındaki tezinde, Mortimer Fleisch,[1] Raymond Roussel'e güçlü bir bölüm ayırıyor ve Fitchwinder Üniversitesi'nin kütüphanesinde keşfetme ve ne olduğunu anlama şansına sahip olduğu daha önce yayınlanmamış beş makale üzerinde uzunca duruyor. Elle yazılmış bu dokümanlar Fitchwinder'a, Bayan Rosamund Flexner'in vasiyetiyle, Venedik'te 1527 ve 1540 arasında basılmış üç Quarli ile aynı anda bırakılmıştır. Vasiyetle bırakılan mirasa eklenen bir not bu beş kağıt yaprağının, maalesef kaybolan bir dördüncü Quarli'nin kapağının ön tarafındaki son sayfa ve doyurulmuş karton arasında, kumaş bir cepte eklenmiş olduğunu "had been inserted in a cloth pocket between the press-board and the end paper on the recto cover" belirtir. 1532'de Venedik'te Andrea Quarli tarafından basılan bu dördüncü eserin başlığı *Tragoedia Ducis Partibonis* (Partibon Dukası'nın Trajedisi). 1936'da Paris'te, aşağıdaki tanımla yer aldığı bir satışta Bay Arnold Flexner tarafından elde edinildi:

1. Fleisch, M.*Formal ambiguity in early twentieth century French theater*. Unpublished doctoral dissertation, Carson College, 1975.

"Citta nobilissima et singolare"nin ilk dukalarından birinin tarihini nakleden koşuk şeklindeki XVI. yüzyıl trajedisi. Bu hikaye Tarquin ve Lucrece'inkilerle benzerlik taşımıyor değil.[2] Bu beş sayfanın incelenmesi[3] Fleisch'ı ilk denemeyi veya daha açık şekilde, muhakemesinin sayfa no1'de çok az taslağı çizilmiş ve burada daha da özetlenmiş hali aşağıdaki gibi olan koşuklu bir piyes projesini oluşturduğunu telkin etmeye sevk ediyor:

Olay XIX.yüzyıl sonunda Venedik'te[4] geçiyor. Nişanlısına tecavüzle suçlanan genç bir soylu son anda, üst katta birdirbir oynayan iki çocuk, genç kızın erkek ve kız kardeşleri tarafından kurtarılıyor. Zira, zıplamaları, genç kızın saldırı sırasında attığı ve su kanalizasyonları tarafından taşınan, duşun topuzunda kabarcık şeklinde biriken çığlıkları ortaya çıkaran sarsıntılar meydana getiriyor. Bu "sıvı açığa vurma": "Gob !...Bırak!..." şeklinde suçluyor itiraf eden Gobbo, ailenin kayıkçısı.[5] Genç kız diriliyor ve düğün hızlı bir şekilde kutlanıyor.

O halde sayfa no 1, baştan sahne için düşünülmemiş bu öykünün varlığını iddia ediyor. Sayfa no 2 başlığı "Sarayda"

2. Bu çok nadir eserin bir ikinci nüshası İnziva Köşesi Kütüphanesi'nin ardiye kataloğunda (Lett.Poj.2450) yer alıyor; bir üçüncüsü 10 Ağustos 1840'da Fortsas satışında Pat.55 referansı altında, aşağıdaki tanımla yer alıyordu: "Tragoedia Ducis Partibonis.Venedik, Andrea Quarli, 1532; 10 ff'lık in-folio nch., 191 ff. Ch. Ve 1 f.nch., car.rom., yarıya kadar kahverengi marokenle kaplanmış dönemin tahta ağacından, uzunlamasına dekoru ortasında burma saçak motifi bulunan kıvrık dal biçiminde süslü dört dikdörtgen, arkası geniş kruvaze filelerle süslenmiş üç şirazeden oluşan, iki tanesi sağlam üç fermuarlı, yan kenarları boyanmış cilt. Yan kenarda kırmızı giymiş Duka'nın zırhlı bir askerle konuşurken temsili yer alıyor; eli bir iknâ işareti yapıyor; diğer yan kenarlarda ebrular var. Şık bir şekilde sütunlanmış bir nüsha: sayfa kenarlarında ve ilk sayfada hümanistik hoş bir yazının yorumları mevcut; üst sayfa kenarında birkaç ıslaklık var.
3. Okuyucu ilgili metinlerini ekte bulacaktır.
4. Roussel Venedik değil V. yazıyor ve "gondolcu" yerine "kayıkçı"'dan bahsediyor. Bu iki noktaya daha ileride geri döneceğiz.
5. İkinci sayfada "Gobbo, *sessiz* rol" (altını çizen Roussel) okuyoruz. Diğer taraftan şunu itiraf ediyor: bu görünürdeki çelişkiyi daha ileride göreceğiz.

olan bir tiyatro piyesinin söz konusu olduğunu gösteriyor. Dört buçuk mısraları oniki heceli şiiriyle, Sayfa no 5, koşuklu bir piyes olacağını düşündürüyor; Bu sayfa 2 ve 5'den aynı zamanda Silvio isminin kahramanlardan birine ait olduğu sonucunu da çıkarabiliriz, bu şüphesiz haksız şekilde suçlanan nişanlıdır. Çok daha anlaşılmaz olan sayfa 3, en azından Quarli'ye kağıt yapraklarının eklenmesine atıfta bulunuyor ["her kenardan içeri doğru, çatlak şeklinde, katlamalar" ve karton içinde (vaktiyle ciltte olduğu)]. Aynı şekilde, doğru bir biçimde, Fleisch piyesin bir tecavüzden bahsettiğini ve Duka trajedisinin Tarquin ve Lucrece'in hikâyesine benzer bir hikâye anlattığına dikkat çekiyor.Buna karşı, sayfa no 4, çözülemez gözüküyor. Fleisch diğerlerinden çok önce yazıldığını varsayıyor (1896'da olabilir, diğerleri çok daha sonradır, özellikle 3.sü 1928'den sonradır) fakat Roussel'in hayatı boyunca birçok kez bu projeye yeniden eğilmesi gerektiği dışında hiçbir özel sonuç çıkarmıyor.

Fleisch temanın gelişmesinin "gerçek çocukların ağzından (Fransızca bouche:ağız) çıkar" cümlesinin "gerçek çocukların duşundan (Fransızca douche: duş) çıkar"'a dönüşmesinden ileri geldiğini ileri sürdüğünde açıkça bir hata yapıyor. Kuşkusuz, b/d permütasyonu Roussel'de sık rastlanan birleydir (sivri favorili hizmetçinin (Fransıca bonne: hizmetçi) tükürüğü / sivri favorili kağıt dağıtımının (Fransızca donne: oyun kağıdı dağıtımı) tükürüğü, Nesle'de Dardanelles /Barde,[6] haydutun (Fransızca bandit:haydut) küçük kalenin kulesinin üzerindeki yeri / züppenin (Fransızca dandy: züppe) küçük kalenin kulesinin üzerindeki yeri), fakat burada ne "gerçek", ne "çıkmak", ne "çocuklar" bu yönteme uymuyorlar.

Bize, bir o kadar sınanmış bir Roussel tekniğini kullanan aşağıdaki hipotezi öne sürmek daha hayırlı olacak gibi görünüyor:

6. Bkz. Belge 4: Pont-Euxin kıyılarında getirmek için Slân at zırhı arayan Marguerite de Bourgogne.

Tecavüz = hakaret
bir duşla = duştan
düzenli bir şekilde = küçük zıplamalarla
ve / veya
çocukların zıplamaları sayesinde } = söylendi
(sıvı) açığa vurma
"Partibon Dukası'nın Trajedisi" = Hakaret duştan küçük zıplamalarla söylendi [7]

Bu, Roussel'in ilk kez bir başlığı çıkış noktası olarak kullanması değil (Gustave Reid'in 1907'de bir kitap satışı başarısı olan "Ontario Gölü'nün Büyülenmişleri (Fransızca: Şes Ensorcelés du lac Ontario)", " Sert tersine mühürlenmiş çömlekler (Fransızca: Amphores scellés dures a contrario) " (*Com.*,21) olup, kalpazan Le Marech'in hikâyesine hayat vermiştir) fakat bize bu kitabın rolünü ve özellikle bu beş sayfanın eklenmesini sorgulamak görünürde umut verici geldi. İlk bakışta onları birbirine bağlamak zor da olsa, Quarli ile birlikte bir bütün oluşturdukları bize çokça muhtemel gözüktü. İşte bu temeller üzerinde, bu araştırmayı Fleisch'ın kaldığı yerden ve kabul edelim, üzerinde daha fazla vakit geçirmesine gerek olmayan yerden, yeniden başlattık.

1936'da Paris'te satılan Quarli, Lyon'lu bir kitapseverin tasfiyesinden geliyordu ve kaynağı kesin bir şekilde bulunamadı (şüphesiz, Roussel'in ölümünden sonraki diğer kitaplar ve el yazmaları gibi, artırma ile satışmıştı). En fazla, 1501'den önce basılan kitaplar ve XIX. yüzyıl başlarında İtalya'da öngörülüp, 1878'de Torino'dan dağıtılan sınıflandırılmış kitaplar [8] kolleksiyonuna ait olduğunu ispatlayabildik. Bu satışın izini ararken, içimizden biri kesin bir şekilde 17 Eylül

7. " Duka" ve "Duce" arasında bir, birbirini etkileme- olduysa geç olmuştur- oldu mu? Roussel ve faşizmin ilişkileri hakkında (Fransız yazarlar ve Mussolini gerginlikleri, yüksek lisans tezi, Nice Üniversitesi, 1973) bakınız çeşitli devlet arşivlerine ulaşan Alvirondi.
8. Bizim için kamu satışı kataloglarında bu usandırıcı araştırmaları yaptığı için Ticari Adliye Kütüphanesi'nden Bayan Paulina Petrasova'ya özellikle teşekkür ediyoruz.

1895'de[9] *Tragoedia Ducis Patribonis*'in Venedik'te ikinci kez satışa sunulduğunu ispatladı.

Oysa, bu aynı satışta, Bayan Roussel, kolleksiyonun[10] dağıtımı sırasında satışa çıkan ama Raymond Roussel'in satıştan bir gün önce geri çektiği aziz Groziano Jean-Baptiste'ini satın almıştı.[11] Bu olaya yüklediğimiz anlamı daha ileride göreceğiz.

Raymond Roussel annesine Venedik'te eşlik ediyordu. Satışa katılmış olması ve Quarli'yi satın almış olması mümkün.

Bu eserlerin ulaştığı yüksek fiyatlar göz önüne alındığında,[12] annesinin bunu belki konservatuardaki ödülünü mükafatlandırmak için ona hediye ettiğini varsaymak daha gerçekçidir.

Roussel'in, bizim bilgimiz dahilinde, hiç atıfta bulunmadığı Venedik seyahati yaklaşık üç hafta sürdü. Çocukluk arkadaşlarından, Friedrichsbad'da tanıdığı ve o sıra kocasını yeni kaybetmiş olan Paolina Grifalconi'yi yeniden görmeyi isteyen Bayan Roussel'in girişimiyle düzenlenmişti.[13/14]

9. Vianello satışı, no 133; Palazzo Sarezin'in arşivi ondan "coll.forestiera" ibaresiyle bahsediyor; ciltte hiçbir yarıktan bahis geçmiyor; tanımlamanın incelemesi, söz konusu olanın Fortsas satışındaki nüshayla aynı olmadığını ortaya koyuyor (bkz. Sayfa 2, n.1).
10. Cat no 19.
11. Bay Baudoin-Dubreuil'e 6 mart 1912 tarihli mektup. Aynı zamanda, Roussel'in bu geri çekilmesini, homoseksüel itkilerinin bir belirtisi olarak değerlendiren Voltic'e (*Il museo immaginario di Roussel*, Lo Zecchino, 1976, 3) de bakınız. Bu noktayla ilgili daha ileride getirdiğimiz unsurlar bize çok daha kesin gözüküyor.
12. Kamu satışına sunulan son Quarli'nin satışı, bildiğimiz kadarıyla Bâle'de, Brylinger'ın orada, 1971'de yapıldı ve Quarli 240 000 FS'e satıldı.
13. Dr Reboul'un mektubu, s.d.[Sept.95], B.M. Fonds Chambrac, 843 c.
14. Şüphesiz, bize çok önemli bir ipucu getirmeden, soruşturmamızı derinden etkileyen bir tanıklık hakkında suskun kalırsak, doğruluğumuz eksik kalır. Venedik'te uzun bir kalış sırasında, içimizden birisi geçenlerde, Grifalconi'lerin uzaktan kuzeni olduğu ortaya çıkan çok yaşlı bir kadınla, Matmazel Gianna S., ile tanıştı.Onunla bir konuşma sırasında, Roussel ismi tesadüfen telaffuz edildi; Matmazel S.'in reaksiyonu anında oldu: sadece şu kelimeleri söylerken, suratı melankolik bir sinirlenme ifadesi aldı: "Povaro Asganio!"Başka birşey söylemek istemedi.

Grifalconi'ler Venedik'tre eski Drasi sarayının üst iki katında, Campo Bragadin'de, bakla pazarına uzak olmayan bir yerde oturuyorlardı. Asil katı kiralanmıştı[15] çünkü Todoro Grifalconi'nin ölümü aileyi maddi açıdan izafi olarak zor durumda bırakmıştı ve bu da Bayan Roussel'i bu yolculuğu yapmaya iten nedenlerden biriydi.

Paolina Grifalconi'nin iki oğlu vardı: O sıra, onaltı yaşında olan Ascanio, ve dört yaşındaki Silvio. Nazik mizaçlı Ascanio ertesi sene, 25 Eylül 1896'da öldü. Silvio 1922'de Trieste'deki ayaklanmalar sırasında kazayla öldürüldü. Bayan Grifalconi, 1950'de Roma'da, doksanüç yaşında öldü.

Yukarıdakilerden, şu sonuçları çıkartabileceğimizi düşünüyoruz:

1) Roussel'in Quarli'yi Venedik'te, 1895'de yaptığı seyahat sırasında elde etmesi daha olasıdır;

2) Kitabın cildindeki yarığı yaptıranın onun olması kuvvetle muhtemeldir;

3) Hayatı boyunca birçok kez, bu cebin içine bir şekilde Venedik ve Ascanio hakkındaki hatıralarıyla ilgili sayfalar eklemiş olmasını düşünmek şaşılacak birşey değildir.

Bu şekilde, kendi açımızdan, çözmeyi iddia etmeden, Milano'da, belki de Raymond Roussel'in genç arkadaşının ölümünü öğrendiği gün, yazılan sayfa no 4'de yer alan bazı bilgileri açıklıyoruz. Her koşulda "Eylül 95" tartışmasız, onun Venedik'teki kalış tarihine atıfta bulunuyor. Plaj Oteli, adı üzerinde, Adiyatik kıyılarında ve, ikincil olarak çikolatasının kalitesi ile tanınır. Diğer bilgiler anlaşılmaz kalır.[16]

15. –Hollenberg'den gelmiş olan-Roussel'lerin seyahati sırasında, kiracı, Santa Maria degli Zvevi'nın restorasyonunda çalışan genç bir Amerikalı mimar, Joshua Ewett'ti. Hartford (Mass.)'den oğlu Ethan Ewett'le bir mektuplaşmaya rağmen, Grifalconi ailesi hakkında henüz tanıklık veya belgeler toplayamadık.

16. Fransızca "maymun" anlamındaki "singe" Saint Jean-Baptiste için muamma bir imleme (Singe en Baptiste) olabilir. Fransızca "kalbur" anlamındaki "crible" bize genç kızın bağırmasını (Fransızca "cri") çağrıştırdı: "GOB ! Bırak!" Bu kap (?) (Fransızca "gobelet") Roussel'in "tombola"da

Groziano'nun geri çekilmesini de yine bu şekilde açıklıyoruz. Venedik'te kalışın maddi izlerinden biri olan bu nesnenin, yabancı ellere düşmemesi gerekiyordu. Bu durumda, Roussel bir çeşit batıl itikatlı sofulukla hareket etti: Tabloyu ilk olarak ait olmuş olduğu Santa Margherita kilisesine geri verdi.[17]

Roussel birçok kez İtalya'yı dolaştı, fakat Venedik'e hiç geri gelmedi. Hatta kendi isteğiyle bundan kaçındığı bile gözüküyor. Venedik ismi bile – ve Venedik'in spontane şekilde çağrıştırdığı herşey- acımasız şekilde eserinden atılmış gözüküyor: Quarli projesinin tam kalbinde, gondolcu kelimesinin yerine kayıkçı kelimesi konuluyor.[18]

Bu sessizliği ve Venedik'e bağlanan su kanallarını, psikanalizin "katıştırma" olarak adlandırdığı bir olguyla açıklayabileceğimizi düşünüyoruz:

kazandığı bir dümbelek olabilir mi? Bu alanda, bazen bize baş döndürücü de gözükse de, yalnızca hipotez olan hipotezlere kalmış haldeyiz. Her ne kadar, proje ve şekil olarak, piyesin Venedik ve Ascanio (Venedik kitabının *cildinde* bulunuyor) hatıralarıyla bağlantılı olduğuna yürekten inansak da, sezgilerimizi doğrudan kanıtlarla sergilememiz zor olacaktır.

17. Kilise şu anda onarım halinde ve 1978'de tekrardan halka açılacak. Bunun yanında, Scuola di San Fantin'de kendine geçici olarak sığınak bulmuş bir tabloyu görmemiz mümkün oldu. Çerçevenin sağ alt kenarına vidalanmış bir bakır plaka Fransızca olarak: Bayan R.'nin bağışı, İn memoriam A.G, 1912 belirtiyor.

18. İtalya'ya yapılan açık atıfları saymaya çalışırken, eseri hızlı şekilde karıştırmaya giriştik. Bekleyebileceğimizden daha azlar. En sık olanları *Nouv.Imp*'lerdekilerdir:

Papaya dair yas çanı çaldığında Savoie'lı gidiyorsa
Papa'yı seçen kardinaller meclisinin oluklarının bacasını temizlemek durumunda kalmak
Veya
Eğer bir rüyada bir kere daha, ışıklı
Son allegro fikrine, sahip olacaksa Tartini
Veya hatta
Palavracı herifin teki tarafından kovalanan bir çakıl taşı için
Atlas Sicilya ve Italya üzerinde açılmış
Veya hatta
Andora'dan, San Marino'ya ve hatta Liechtenstein'a
Hiçbir zaman tam anlamıyla dolu bir inceleme yazamayız.

"Bu şekilde, katıştırmayı, hastanın en ufak bir değiştirmesine izin vereceğine dünyayı değiştirmek için mümkün olan en uzağa gitme düşü olarak tanımlayabiliriz. Katıştırma, bu amaca kelimesi kelimesine ve indirgenemez bir dünya kaygısı vasıtasıyla ulaşıyor. Entrojeksiyon sürecinin istiare ve sembolü keşfettiği yerde (anadilin öğrenilmesi bunun en çarpıcı göstergesidir), katıştırma tek mana, kelimelerin ve şeylerin "amacı" üzerine vurgu yapıyor, ve istiareli nesnelere rastladığı her yerde, sistematik şekilde onların istiarelerini bozuyor. Bu şekilde, birşeyin "hazmı zor ise", bu fizyolojik olarak hazmedilmesi gereken oluyor: yemek ve yiyecekler takıntı haline geliyorlar [...] [Katıştırmanın amacı] bazı dayanılmaz kelimelerin telaffuz edilmesini önlemektir. Bu kelimeler, varlığı hastanın rahatlığı için - kısaca narsisik varlık için- zorunlu olan sevilen nesnenin kaybına bağlı kelimelerdir. Kaybı bu şekilde inkâr edilen nesne bir yığın eylemle, duyguyla, dile getirilemeyen birçok kelimeyle, psişenin içinde derin şekilde kodlanmış gizli topolojik bir sistem içerisinde varolmaya devam ediyor. Bu şekilde katıştırma yası reddetme oluyor[...] Sayıklama ve manyako-depresif bazı nöbetler dışında, katıştırma düşünü teşhis etmek zordur. "Normallik", "kişilik" veya "sapkınlık" gibi bazı maskelerin altında etkili şekilde saklanıyor [...]. Melankolik evresinde, iç kod çatlamaya başlıyor ve yas, sonunda, kabul ediliyor. Ne yazık ki, bu, kaybettiği nesne için yası değil, nesnenin hasta için yası olarak hissediliyor: bu psişenin ilk değişikliği ve aynı zamanda sonuncusu oluyor, çünkü ölüme teslim olmaya yolu açıyor" (Pferdli, O. *Autres images de la mélancolie*, Almanca'dan Henri Brunet tarafından çevrilmiştir. Nouv. Rev.fr.psych., 1974,6).

Böylesi uzun bir metin aktarımı için özür diliyoruz, fakat bir Roussel'ci için Roussel'den öncekinin hayatında (geçici yiyecek ve yemek takıntıları, "normallik" ve "sapkınlık" maskeleri, son yolculuğun Sicilya melankolisi) olduğu kadar eserinde(kelimesi kelimesine olma, başkalaşım karşıtlığı) de uygulanmasından etkilenmemek mümkün değildir. Genel anlamda, karıştırma Roussel'in eserinin yarattığı genel hisse uygun: Tüm olabileceklerin zaten olmasından, yerine getirilmesinden ileri gelen ve sevilen bir varlığın ölümünde bu ölü-

mün gerçeği kabul edilmemişken, Pferdli'nin dediği gibi "yasını tutmaya başlamadan" hissedilen uyuşma durumundaki aldırmazlık izlenimiyle beraber gelen o meşhur hareketsizlik, değişmezlik hissi.

Fakat az önce söylediklerimizden hem hayatına hem de eserine dair -burada yalnızca bu sonuncusuyla ilgiliyiz- daha dokunaklı bir manzaranın ortaya çıkabileceği görüşündeyiz: Roussel'in üretiminin tamamı ne eserin tasvirini yapmaya veya evrimini sağlamaya elverişli olmayan bir "psikoloji"yi, ne de gizemli niteliklerine rağmen zaten artık kimsenin çözmeyi istemeye devam etmediği kodlanmış, anlaşılmaz bir mesaj ortaya koyan bir alt birlik içeriyor.Hayatta eserde olduğu gibi "kişinin en ufak değişikliğine olanak tanıyacağına dünyayı değiştirecek olan" cevap banal ve kelimesi kelimesine seyahattir. Hayatında kaygısız ve yolunu şaşırmış[19] davranışlarıyla seyyah, eserinde engin olduğu kadar imkânsız olan kıtaları adımlayarak seyyah olan Roussel görmeden, bakmadan, biran bile etkilenmeye izin vermeden dünyayı dolaşıyor: "görünürdeki" seyahatleri değildir incelenmesi gereken.

Roussel'in eserinin öteki seyahatlerini kamusal hayatında yaptıklarının değil de biricik amacının, Ascanio'nun kaybını gömdüğü "gizli topolojik sistemde" yer bulanların yegâne anılması olduğunu düşünüyoruz. Bu topografinin yeri Venedik'tir. Venedik, Roussel'in geri dönmediği tek şehir değildir ancak hakkında konuşmayı kendine yasaklamış göründüğü tek şehirdir.[20] Diğer taraftan, eserinde "hayalgücü ve tarihin bu kadar özde birbirine bağlı olduğu "bu şehrin eserinde yer

19. Virgil Ceaunescu bu davranışların belirgin bir izini buldu: Bükreş'e yolculuğundan on beş gün önce, Roussel şehrin en iyi baskıcısına hakkâkına mektupla durması gereken otelin adresini taşıyan 500 kartvizit sipariş etti. Fakat onları hiç aldırtmadı ve hatta o otelde bile durmadı.
20. *Gazette automobile*'in bir gazetecisinin Raymond Roussel'e atfettiği "Venedik'e geldiğimizde canımız yıldızlar kadar büyük şekerler ister" gözleminin "kopya özlemindeki yazar özentisi" tarafından tamamen uydurulmuş olduğu ortaya çıkmıştır (bkz. Roussel'in Eugene Brigeaud'a yazdığı yayınlanmamış mektup, in *Labyrinthus* 1974,1)

almaması, Pasolo'nun çok iyi şekilde söylediği gibi kendi başına şaşırtıcı ve zaten bu birçok araştırmacıyı da düşündürdü.

Venedik'in şehir mimarisi tiyatrodur ve yalnızca tiyatrodur: Konusu yansımanın kendisi olan ve bu şekilde kelime anlamında anlaşılabilen bir göz aldatmacası: Kendinin ötesindeki tüm göndermelerden arınan, gerçek – ki Roussel'in gerçeğidir- burada kendisi oluyor.

Venedik eksiksiz ve izoledir:[21] Bütün bir dünya, bir gezegen: yalnızca isminden dolayı Venus değil, fakat aynı zamanda, kanallarla kaplı kırmızı Venedik: Mars. Marse ve Venus, ilahi, mutlak aşıklar. Venus Enée'nin annesi: Roussel Ascagne'lı Enée'nin kardeşi miydi?

Roussel Venedik'i olağanüstü güçlerinin hissinin gelip onu aydınlatmasından birkaç ay önce keşfetti. Burada, hayatında tek kez, gerçeğin kendisi için anlamını canlandıran bir yer keşfetti: Taşa işlenmiş tiyatro yansıması. Orada yanında tapan ve tapılan annesi vardı. Ve sonunda, orada kendisinden iki yaş küçük Ascanio'ya rastlıyor, ve -sanıyoruz ki- hayatında ilk ve tek kez de, aynı anda hem duygulu hem de arzulu bir ilişki, onu isteğine yönlendiriyor.

Bu açıdan, Roussel'in Venedik'e seyahati tek seyahatidir (Venedik Voyage (Fransızca seyahat), Voyage Venedik olacak, V aynı zamanda hem Venedik hem Voyage demek olacaktır). Ve tüm gerçek seyahatler gibi, bu bir gidiş değil bir dönüş olmuştur: Evine gelip, yerini bulmuştur, bu bir sürgün değil bir kaynaklara dönüş, bir biraraya gelme olmuştur.

Daha sonra tekrar gitti. Bunu takip eden sene Ascanio öldü. Venedik telaffuz edilemeyenin yeri oldu. Roussel'in hayatı, her iki aynı mekanik davranış ve otuz yedi yıl boyunca bu "olağanüstü seyahatlerin" inşasına atanmış yalnız bir can çekişmeden ileri gelen "normallik" (uzlaşmalara olan büyük

21. İzole: *isole:* Venedik adalardan oluşur. Roussel gidip bir adada öldüyse, birçok ada eserinde geçiyorsa (Sein, Barbade, Martinique, Réunion vs.) ve LS *izole* bir *yerse* bu bir tesadüf mü?

saygısını düşünüyoruz) ve "sapkınlık" arasında bölünmüştü. Bunun yanında, içinin en derininde, çağın insanlarının alışılmış dünyasında yasaklanmış bir Venedik'in sokaklarında Ascanio'yla beraber yürümeye devam ediyordu ve kendine yansımanın duru ve ölümsüz gerçekliğinin yaşamaya devam ettiği gizli bir krallıkta sığınak buluyordu.

Burada "gizli topoloji"den bahsedilmemiz yalnızca Pferdli'nin katıştırma tanımıyla olan sözlü bir tesadüften dolayı değildir. Venedik yürüyüşe adanmış, başlıca noktaların hiçbir zaman kesin olmadığı, kimsenin bir noktanın diğerine uzaklığını hiçbir zaman bilmediği, birbirine yakın iki noktayla birbirine bağlayanın alanın devamlılığı ve / veya kesintisinin olduğu, yön ve ölçümü reddeden, topolojinin asıl alanı olan bir şehirdir. Yalnızca birkaç saatliğine de olsa, Venedik'ten yolu geçen herkes, bu öngörülemez ve ölçülemez hareketleri yaşamıştır: bizi istemediğimiz yere götürceğini sandığımız bir sokak hareket ettiğimiz sahada (İtalyanca:campo) bırakır, vaad dolu şose sarp bir suyun kenarında biter. Bu rotaların yolundan sapması ve taş ve suyun, karanlık ve ışığın birbirlerinin yerine geçmesi Venedik'i Roussel'in eserinin *iki yarım küre haritası* , yer ve seyahatlerin Ascanio ile yaptığı kara ve deniz gezintilerinin doğrudan doğruya yansıması olduğu, kitaplarının mekân ve eksenlerini çıkartabildiği bu düşsel alan yapar.

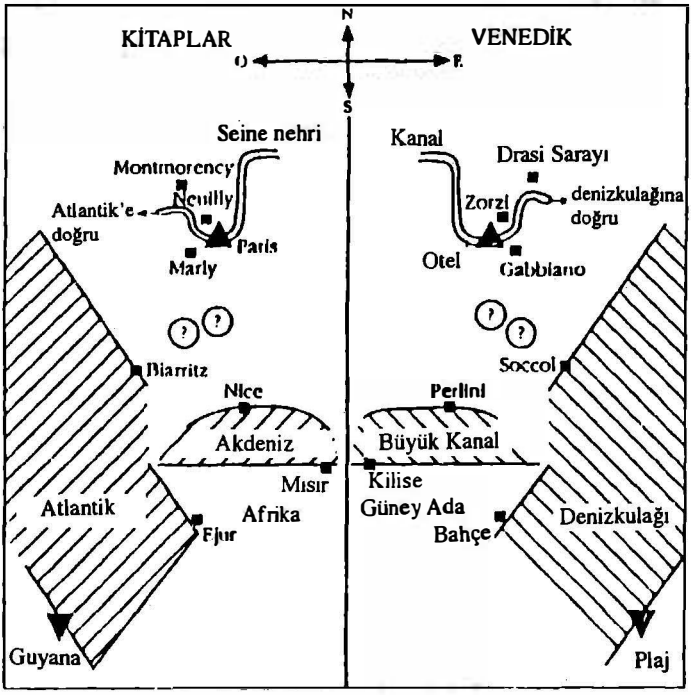
Demek ki Roussel'de, birbirinin üzerine gelen iki topoloji vardır. Bir tanesi kitaplarının dünyasına denk gelir ve genelde gerçek bir çoğrafyayı (elbette hayali bölgeler ve şehirler mevcut, ancak kıtalar yerindedir): öteki Venedik onun hayatının gizli dünyasıdır.Birincisinin merkezi Paris, ikincisinin merkezi, Roussel ve annesinin kaldığı Hollenberg otelidir. 1915'de kapanan bu otel, Hollenberg sarayında (bugün Pasinetti) ve kanalın öteki tarafındaki denizkulağına ulaştığı yerin öncesindeki büyük dönüm noktasının seviyesinde ki küçük binada olması sebebiyle şehrin büyük meydanları arasında tekti. Kanalın Paris'teki karşılığı Seine nehri olurken, de-

nizkulağı rolünü de o vakit Atlantik oynar. Denizkulağının ötesinde,onu Adriyatik'ten ayıran adalar boyunca Venedik plajlarına ulaşıyoruz. Atlatik'in ötesinde Amerika'ya ulaşıyoruz: Roussel'de o (Guyana) "sömürgeleştirilmiş, kolonize edilmiştir", aynı şekilde plajlar Venedikliler'in yaz kolonileridir. Güneye doğru, "bilinmeyen" iki toprağa ulaşmak için, her iki durumda iki suyu geçeriz: Akdeniz ve Büyük Kanal: Afrika ve bu grup adalar 1895'de henüz neredeyse inşa edilmemişti.

Bu topografyalardan çıkan, birbirinin aynısı görüntüler olduklarıdır: Amerika Paris'in batısındayken, plajlar Venedik'in doğusundadır. Bu "gerçek" coğrafi olgu bir açıklama oluşturmuyor. Bize öyle geliyor ki, yansımanın gerçekliğinin özü olan biri için, aynada gözükenin gerçekliği, gerçekliği iddia edilen düşünce yansımaları yaratan nesnelerden sonsuz derecede fazladır. Roussel'in iki dünyasındaki alansal organizasyonların tersine dönmesi bu şekilde, ambleminin Roussel'in kendi mongramı olacağı bu topolojik denkliğin anahtarı şeklinde çalışıyor.

Burada grafik bir göstergesini sunduğumuz bu genel şemadan hareketle, metinlerin topolojisi ve Venedik tutkusunun gelişimi arasında, ana eserlerin oluşturulmasında göze çarpan bir terim terim birbirine uygun düşmeyi düşünmeye çalışmak mümkün olacaktır.[22]

22. Burada ortaya koyduğumuz bu birbirine uygun düşme hipotezleri yüzyıl sonunda çıkan Venedik rehberlerinin ve özellikle de Zanotti'nin rehberinin sistematik bir incelenmesine dayanır.

YEDEKLEME (Paris- Nice- "tüm kıyı" Neuilly)

Paris, gördüğümüz gibi Hollenberg otelidir. Kıyı Büyük Kanal boyunca (Avrupa tarafı) giden rıhtım olabilir, bu karşılık oldukça da makuldür. Çünkü kış aylarında Venedikliler'in gözde gezinti yerlerinden biridir. Bu durumda Nice, kışın *gatto caldo*'su (bir çeşit kaynayan punç) ile yazın ise şerbetiyle tanınan meşhur Caffe Pellegrini olur. Venedik'te üç hafta geçiren bir turistin en azından bir defa Perlini'ye gitmediğini düşünmek zordur ve şüphesiz burası, Ascanio'nun Roussel'e tanıtmak istediği ilk moda yerlerden biridir. "Merkeze yakın", nehrin (kanalın) kuzeyinde bir yer olan Neuilly'e gelince, Venedik'teki karşılığı Hollenberg ve Drasi sarayının (Grifalconi'lerin yaşadığı yer) arasında bulunabilir: örneğin Campo San Domenico üzerindeki, Acanio ve Roussel'in gezintileri

sonunda anneleriyle buluştuğu, o tarihte çok rağbette olan bir çay salonu olan Da Zorzi.

MANZARA (Biarritz (?)- Bir palas- Bir su şehri)

Birinci şiirde betimlenen deniz kenarı duraklama yer Biarritz (genel olarak kabul edildiği gibi) olsa da olmasa da, hiç kuşku yok ki, Atlantik kıyısında, yani, Venedik versiyonunda, deniz kulağında bulunuyor: bu örneğin, deniz kıyısında biten büyük meydanın uzantısı olabilir. Her durumda, 90'lı yıllarda, Gustavo Soccol isimli girişimci bir restoran sahibi, bir açık hava restoranı, kafetaryaların bir çeşit şık bir atasını burada açmıştı. Venedik gençliği hafif sıcak yemeklerini çok beğeniyordu ve Ascanio ve Roussel'in burada beraber öğle yemeği yediklerini düşünmek ihtimal dışı değildir.

Diğer iki şiirin yerlerinin çok daha az belli olduğu düşünüldüğünde, Vendik karşılıklarını kesin şekilde çıkarmak daha zordur. Belki kitabın üç bölümündeki suların boyutunun azalması- bir okyanus, bir göl, bir gölet- burada anlamlıdır: bu durmada, diğer iki yer, daha "içeriye doğru" yer almalıdır. Bir palas ve bir su şehrinin karşılığının Roussel'in delisi olduğu bu lüks yapılar olduğunu kabul edersek, her ikisi de meydanın iç tarafından taşan şık mağazaların çevresinde bulunan iki tane sunabiliriz: meşhur terzi Bordino, ve parlak ötesi Roncali'nin çalıştığı kuaför dükkânı.

AFRİKA İZLENİMLERİ (Afrika'nın batı kıyısı yakınlarında, Porto Novo'dan uzak olmayan bir yerde)

Lyncée'nin yolcuları, kara kıtada karaya oturmadan önce,Akdeniz'i ve Atlantik'in bir kısmını geçiyorlar: Ascanio ve Roussel o sıra gerçek bir boğaza açılan Büyük Kanalı geçiyor-

lar. Güney adasının çevresinde dolaşıyorlar ve doğu kıyısına çıkıyorlar. O tarihte Venedik'in o kısmı şimdikinden çok farklı:adayı 1897'de ziyaret eden Anne D'Azay'ın hakkında aşağıdakileri yazabildiği, neredeyse vahşi bir kokuyla kaplı, ağaçlar ve egzotik çiçeklerle dolu bir kır görüntüsü oluşturan bahçeler, yemiş bahçeleri, çayırlar: "Ağaçlar arasından maymunların çıkmasını bekliyordum: koruların sıcak gölgesine girmekten neredeyse korkuyordum."

Ascanio ve Roussel'in yanyana sıcak gölgelerin örtüsü altında uzandıklarını iddia edecek kadar ileriye gitmeden, her ne kadar Venedik saraylarının uygar çoşkunluğuna yakın da olsa, burada, bu bol *çevre değiştirme*de, Roussel'in tutkusunun erotik gücünü bulduğunu rahatlıkla iddia edebiliriz. Belki de onu, Lyncée'nin yolunu kaybetmiş yolcularının Afrika'yı istemleri dışı keşfetmeleri gibi (burada Fransızca hem damar, hem nehir bağlantısı anlamına gelen "vaisseau" kelimesiyle "kanal" kelimesinin örneğin anatomide, eş anlamlı olabileceğine dikkat çekeriz) , şaşırtıcı ve karanlık bir güç olarak keşfetti. Her koşulda, bu yeri kendi "iç Afrika'sı",kara, gece ve isteğinin kıtası yapmıştır.[23]

LOCUS SOLUS (Montmorency)

Montmorency Paris'in kuzey batıda birkaç kilometre ilerisinde: Drasi sarayı Hollenberg otelinin birkaç yüz metre kuzey doğusundadır. Ascanio'nun evinden daha çok "Locus Solus" ismini taşımayı hakkeden bir yer var mıdır? Bu bağlamda "Solus" elbette tek anlamını taşıyor ve bu anlamı kitap ve müthiş başkahramanı sürekli olarak ortaya çıkarıyor, ancak Roussel birinci kısmın ilk satırlarında kesin şekilde bunu devre dışı bırakmak için özel bir çaba harcıyor.

23. Lyncée'nin Güney Amerika'ya doğru hareket ettiğini ama hiçbir yolcusunun bu gidilecek yere ulaşmadığının altını çizebiliriz.

Aynı şekilde, dünyanın taşlaştırılma işinin en büyük gücüyle LS'de ortaya çıktığına da dikkat çekilebilir: tüm roman yalnızca "aksiyon yapıları", anonim ve yüzü olmayan, hayalet de olabilecek insanların hayranlık duyduğu başka zamana bırakılmış kutlamalar arasında geçen bir gezintidir.

CEPHEDE YILDIZ (Marly - Paris)

Marly Paris'in güneyinde varlıklı ve konutlara ayrılmış bir banliyödür. "Venedik aynasında", örneğin, o sırada balıkları ve kabuklu deniz ürünleriyle haklı şekilde meşhur olan, İl Gabbiano ingabbiato olabilir (Hâlâ var, ancak artık hiçbir şey D'antan prestijini hatırlatmıyor). Yerin "klası" Grifalconi Ve Roussel'leri buluşturan, sonunda Roussel'in annesiyle yürüyerek çok yakındaki Hollenberg' gittiği bir akşam yemeğinin olasılığına açık kapı bırakıyor.

GÜNEŞLERİN TOZU (Guyana)

Atlantik'in, yani denizkulağının, öteki tarafında, Venedikliler'in sıcak Eylül'ündeki Cenneti olan deniz kıyısı duraklama yerinde, Ascanio ve Roussel'in beraber yürümesini hayal etmek kolaydır. *İzlenimler* hakkında, *Lyncée*'nin yolcularının Amerika'ya ilk gidecekleri yere hiç ulaşmadıklarına atıfta bulunduk. Burada, sonunda, "Yeni Dünya"dayız. Sayısız ama Roussel'de elbette yazılar ve Venedik tecrübesi arasında muğlak kalan olayların uygunluğunu saptamayı kendimize yasaklamış olsak da, kendimizi *Toz*'un sonunda definenin bulunduğu bir define avcılığını anlattığını söylemekten alıkoyamayacağız: Roussel'in tutkusu bedensel olarak tüketilmiştir? Belki "plajın üzerinde" değil (deniz banyoları, 1895'de şüphesiz böylesi tecrübeleri desteklemiyor) fakat belki Roussel'in sayfa no 4'de atıfta bulunduğu "Plaj otelinde" veya, izini bulduğumuz bu piyesin başlığı kuvvetle muhtemel ki "sarayda"

(bkz.sayfa no.2) olduğu için Venedik'in içinde, Drasi Sarayı'nda olabilir:

O zaman bu olayı anan, son piyes eserin tasarlanan zirvesi olur; fakat piyesin yeni taslaklanmış bir deneme kalması gibi bu fiziksel aşkın tutkulu[24] istekler seviyesinde kaldığını düşünmek daha muhtemeldir, keşfedilen "define" daha çok paylaşılmış bir aşkın keşfi olur.

YENİ AFRİKA İZLENİMLERİ (Mısır: Damyet- Piramitler- Damyet civarları- Kahire civarları)

İşte yeniden Afrika'dayız. Artık "kara" Afrika'da değil de, ölülerin, mumyaların, kabirlerin yerindeyiz: "Venedik Afrika"sının batı ucundaki yansıması geleneğe göre sevgililerin dileklerini birbirlerine sundukları muhteşem Santa Caecilia küçük barok kilisesi olabilir. Ve Ascanio ile bu son gezintiyi kutlamak için Mısır'ı seçmesiyle, Roussel'in tüm hayatı boyunca sahip olduğu kendine dönük aşkın zavallı ironisinin, içine nüfuz ettiğini düşünmekten kendimizi alamıyoruz: inşa ettiği mabet yalnızca Ascanio'nun ölü bedenini içeriyordu; bu açığa vurma kendi mutsuzluğunu mühürledi.

Artık maddi tarihini ortaya koyduğumuzu düşündüğümüz ve yukarıdakilerin tümünün ışığında şimdi anlamını açıklamayı istediğimiz bu beş sayfaya geri gelme zamanı geldi.

Değerli bir kitabın yarığında hiç kapanmayacak bir yara gibi kayıtlı olan, Ascanio'nun hatırasının hayat bulması gelip Roussel'in hayatı boyu düşündüğü bir imkânsız eseri besleyecektir: onu herkese tanıtan- şiir olan kitap, tiyatro olan şiir: göz aldatmacası şeklinde bir kitap, bir piyes.

24. Diğer taraftan, Toz'da , *tepe yatağı* (Fransızca: Lit de Haut) teriminin iki kez ortaya çıktığını ve aynı zamanda bir O Çökeltisinden (Fransızca: Lie d'O) de bahsedildiğine dikkat çekeriz.

Piyes Ascanio'ya bağlayan ilişkiler (sayfa no 4) Roussel'in gizli denklemlerine aitler ve projenin durumu onu tahmin etmek için bile yeterince ilerlemiş değil.Yalnızca nişanlı karakterinin isminin önce Ascanio olduğunu, sonra Silvio haline geldiğini anlayabiliriz (bkz sayfa no2: "Asc'ın ismi Silvio"), buradan da ortaya sayfa no 5'in kıtası çıkar ki orada ikinci mısra "Silvio'yu ağır suç yerine geri getirin" yalnızca Sil-vi-o şeklinde telaffuz edersek doğrudur, fakat elbette "Ascanio'yu [As-ca-nio] ağır suç yerine geri getirin" demeye meyilliyiz. Gerisi, daha önce de söylediğimiz gibi (not 16) yalnızca kesinlikle farazi olabilir.

Projenin nasıl Quarli etrafında döndüğünü daha iyi görüyoruz. Hatta sayfa no 2 bu konuda olağanüstü şekilde açık. Quarli'yi tasvir eden tüm öğelerin, alışılagelmiş yöntemlerle, tiyatro unsurları sağlamak için yeniden ele alındığı görünüyor. Bu şekilde:

Mısra çalışması (kitap)	=	mısra şeklinde çalışılmış kitap (piyes)
ıslanmalar	=	su damlaları
sinirli sırt	=	? (Gobbo'nun cezası)
a fondello[25]	=	"suyun dibinden" gelen bir açığa vurma
fermuar	=	(duş)

Fermuar, kapatan, mühürleyicidir, demek ki saklayan, söylemeyen (kapa çeneni !); duş (Fransızca ağız anlamındaki bouche), suyu tutan, tanıklığı aklında tutan: imkânsız kelimeyi söyleyemeyendir. Bu, parantezinin kendisiyle, bize katıştırmanın en güçlü görüntüsü olarak gözüküyor: Gerçek kitapta kayıtlı (eklenmiş), ama kitap kapalı; birşey söylemeyecektir (Gobbo itiraf ediyor fakat o *dilsiz*).

(boyanmış) yan kenar = yan kenar şeklindeki (metin)

25. Parşömen kağıdına, cilt öncesi kaplamalar, el yazması olarak şu bilgiyi taşıyorlardı: eğer yalnızca bir tam cilt söz konusuyla *coverto*, yarım bir ciltse *a fondello* (Beaujeu et Petitjean, *Histoire du livre*, Paris 1960).

Roussel'de hep olduğu gibi, kelimeleri dar anlamlarında kabul etmek gerekir. Roussel fermuarı duşa benzer kılıyorsa, bunun sebebi fiziksel görüntüsünün fermuarı duş biçiminde olan bir kitap şeklinde olmasıdır. Yan kenar şeklinde bir metinden bahsediyorsa, bunun sebebi maddesel olarak dilimlere ayrılabilecek bir metnin görüntüsüne sahip olmasıdır.Aynı şekilde, biraz daha aşağıda, piyesin tüm rollerini sıraladıktan sonra ekliyor; "herbiri bir rolü temsil ediyor" bu yazı göründüğü kadarıyla gereksiz, bu yalnızca şu demek olabilir: bu rol kelimesi "dramatis personae"leri değil de, terimin etimolojik anlamında aktörlerin metinlerinin yazılı olduğu kağıt rulolarını belirtir.

Az önce söylediğimizden ve sayfa no 3'ün zorlayıcı okumasından ortaya çıkan bizim içten önsezimiz, Roussel'in piyesi için *tüm rolleri* işaretlerle anlatarak, onları, dilimlere ayrılması dekoru oluşturan (boyalı dilimler)[26] bir kitaptan çıkartarak (onları kendine "dağıtarak") naklettiği bir gösteriyle sonuçlanacak yalnız bir makineleşme hayal ettiği şeklinde.

"Yalnızca bir taraftan bakışı durdurup maskeleyen kitap" repliği (tüm piyes "replikler"den oluşur) demek ki Quarli'nin bir repliği, ahşaptan, belki piyesin en önemli sahnelerini temsil eden boyanmış yan kenarlı, fermuarı duşun tutacağı biçiminde olan göz aldatmacası bir kitap olur.

Bu Roussel'de ilk kez[27] bir "sır içeren kitap"a, "cepli cilt"e rastlanması değildir. Fakat Frascati olayında olduğu gibi, "kesin aygıt" aynı anda, saatçi Bordaz'a ısmarlanan ve detayları

26. Bu fikir belki, yıkılmış ancak hâlâ tiyatroya dadanmış olan Roussel'in, ona toplumdaki en büyük başarılarını kazandıran pandomim,müzisyen ve aktör yeteneklerinden faydalanmayı düşündüğü geç döneme denk geliyor.
27. "Frascati tarafından bir kez daha krallık yerel idari görevlisi olarak adlandırılan yataklık eden kişi paşömen kağıdının ince yarığına, hemen bir tırnak geçirerek (...), haberi olmada, Cenevizli'nin tasarladığı tertibatı harekete geçirmek durumunda kaldı. Cilt açıldı, sikke ve madalya uzmanını kurtaran üç mektubu ortaya çıkardı" (*Imp.*147)

bize dört sayfa önce tasvir edilen yaylı mekanizmayı ve yataklık eden kişi olan Neyric'in dalaveresinin genelini kastediyor, aynı şekilde, "açık kitap" şeklinde okunan bu piyes, aynı zamanda, bu beş sayfanın yürek sızlatan kuraklığında, metnin son sessizliğini, ve onun temelini oluşturan "parçalara ayrılmayı" kastediyor: "kesin tertibat" hayatı boyunca Roussel'e arzusunun parçalara ayrılmış yerini ve "yeniden doğuşun (rönesans) "tasvirinin kendisini anlatacak olan bu esere ulaşmasını yasaklamış olacaktır: Rönesans'ın kitabı (Quarli) ve hayata Ascanio/ Silvio'yla düğünlerini kutlamak için geri gelen Sibylla'nın rönesansı (dirilme) sonsuza dek ihtimal dışı kalacaktır.

Bulunan birkaç satırın, onları her tarafa çekmek için ortaya koyduğumuz, bizim, hakkında Bachter'in söylediklerini tekrar söyleyemeyeceğimiz bir eser konusunda aydınlatan, uygulama ne olursa olsun, metin yorumlamasını beklemek anlamsızdır: "[Bu] kendinden başka kaynağı, varolmaktan başka amacı, izinden başka anlamı olmayan bir edebi maceradır."[28]

Bu gülünç parçaların altında yazar Roussel'in bunca yıl boyunca üzerinde çalışmaktan vazgeçmediği ve onun en önemli eseri , onu herkese tanıtan bu "usta" eser olan bir projenin narin ipucu olsa da olmasa da, bu aslında önemsizdir: bir Roussel sırrı yok, eseri çözülmesi gereken bir gizem oluşturmuyor; onun etrafında bu zorlanması gereken sır izlenimini yaratan yalnızca bizim okumamız, açıklamaya karşı açlığımız, yandaşlar ve başaranlara düşkünlüğümüzdür.Ancak sır varsa, kesinlikle onu gidip aradığımız yerde değil.[29]

28. Bachter, B.O. Yalnız yerler. *Bull.Inst.Ling.Louvain*, 1972, *97*: 103-114.
29. Hiçbir şey, örneğin, noter Dargaud sahnesindeki balerin kostümünü, yaklaşık bir: "Değirmenci uyuyorsun (Fransızca: Meunier tu dors)" ile anlatmaktan kolay değildir ("Manille ve Tudor": burada manille, kadın dansçının kumaş etekliğinin yapıldığı hinthurması dalına ve Tudor da bluzunu süsleyen güllere gönderme yapıyor); fakat aynı zamanda, tüm sahneleri "yuvarlak hatlı kadın eş" anlamındaki "hinthurması dallı ka-

Roussel'in tüm açıklamaları sonunda yalnızca sonsuz bir metodun aşikârlığında takılıyor. Olası oluşmasını tasvir etmeye çalıştığımız bu farazi piyesin, Venedik seyahatinin nedeni sonuç olarak alan son ve ölümden sonraki söz sanatı olması, Roussel'in söylemeyi isteyeceği bir söylevin yansımasına değil, ancak, sonunda, karşılaştırılmaz şekilde Roussel'ci bir çoşkuyla, Apostoli'lerin önüne geldiğinde, Roussel'in beyinsel mimarı olduğu bu şehri ilk kez keşfeden seyyahı yakalayan duyguya gönderme yapıyor.

Ekim 1975- Aralık 1976

dın" haline gelen argo terim "bir kuruşum bile yok" manasındaki "bir hinthurması dalım bile yok" a da bağlayabiliriz; iki açıklama aynı şekilde geçirlidir, aynı şekilde ruh için heyecan verici, ve aynı şekilde gereksizdir.

Birkaç yıl sonra, Roussel'ci derlemenin tamamı kayıt dosyaları ve toparlayıcı bir dosyaya, kelime dağarcığını, yazım şeklini, metriği ve hatta anlambilimini (iki anlamlı kelimelerin sıklığı, zorunlu bağlantılar, vs.) etkileyen önemli değişikliklerin tümünü sistematik şekilde bulmayı sağlayan çapraz korelasyon ve oto-korelasyon istatistiki metodlarıyla, konmuştur. Bu en azından Parnell'deki Institute for Advanced Research'de bu projenin sorumlusu olan Profesör Vance DeGregorio'nun kesin olarak söylediğidir. Böyle bir analizin sonuçları şüphesiz zaten bildiğimiz hakkında aydınlatıcı teyidler getireceklerdir. Roussel'in kendisinin sezinlenmesine imkân vermeyi istemediği ne varsa öğrenmemizi sağlamaları şüphelidir. Bilmecelere düşkünlük, kendi başına yeterli olmasa da , göründüğü kadarıyla, en güçlü bilgisayardan bile daha iyi bir araçtır.

Ekler

[*Sayfa no 1*]

Geçtiğimiz yüzyılın sonunda, V'de, kızları Sib genç bir soyluyla evli olan hatırı sayılır ailelerden Z yaşıyordu.

Nişan sonuna gelmişti ki, Saray'a bir ziyaretinin ardından, mürebbiye, Sib'i odasına bitişik lüks banyoda cansız buldu. Genç kız, kasılmış elinde üzerinde derhal ondan faydalandığı suçlamasına maruz kalan nişanlısının adının ilk harfi nakışla işlenmiş bir patiska mendil tutuyordu.

Kanıtlar eziciydi çünkü kimse Sib'in yanında, tüm öğleden sonralarını geçirdiği müzik odasına giren genç adamın çıktığını görmemişti.

Tutuklanıp, iğrenç tecavüzün canlandırmasının gerçekleştirildiği Saray'a götürüldü .

Az sonra, Saray'ın geniş çatı aralarında *birdirbir* oynayan bir erkek bir kız en küçük iki çocuk Z dışındaki herkes genç kızın odasında toplandı.

İşte o sırada, genç kızın banyodan gelen sesi uzak, aralıklı, fakat kusursuz şekilde birbirinden ayrılan parçalar şeklinde, bu korkunç ağır suç hakkındaki gerçeği ortaya çıkaran acımasız suçlamayı söylüyordu: GOB!....BIRAK!

Çarçabuk sorgulanıp, cinayetini itiraf etmekte gecikmeyen ailenin kambur kayıkçısı Gobbo'yu kasteden bu kelimelerin anlamı hakkında hiçbir şüphe yoktu.

Su boruları tarafından alınan Sib'in çığlıkları, küvetin üzerine mühürlenmiş duş aygıtının tutacak yerinin içinde hapsolmuşlardı.

Çocuklar masum oyunları sırasında, yankılanarak, haber verici kelimeleri özgür bırakan kendine özgü sarsıntılar ortaya çıkartmışlardı.

Sib, çıkarken, herkesi şaşırtacak şekilde, saldırının ortaya çıkardığı derin uyuşukluk içerisinde, bu tuhaf sıvı açığa vurmayı teyid etti.

İki en gencin yerlerine tam hak kazandıkları şatafatlı düğünlerin suyunu kutlamakta gecikilmeyecekti.

Saray'da
Asc'nin ismi Silvio

Mısra çalışması
ıslanmalar
sinirli sırt
a fondello

fermuar (douche)
boyalı yan kenarlar

yan kenarlı kitap
rollerin dağılımı

baba
anne
Silvio
Sib
Gouvern
kambur Gobbo, *sessiz* rol
iki çocuk

herbiri bir role tekabül eder

uzak burası. 20 cilt

tefrika
her kenarda kıvrımlar

ve bundan dolayı
tersinden bir
sayfanın eklenmesi
karşı

yarığa girmiş

ölüm
yeniden doğma?
için +

hiçbir zaman
karşıt
anlamda bir role rastlamıyoruz

- bu öteki anlamın
olasılığına cevap vermek
için başka bir sayfa var

roller serisi
yaldız -
bir karton
içinde (eskiden
ciltte olduğu gibi)

Yalnızca bir taraftan
-bakışı durdurup-
maskeleyen kitap

[GRANDE ALBERGO DEI PRINCIPI DI MALTA
Via San Cosimo degli Incurabili, 14,
Milano'nun antetini taşıyan Sayfa no 4]

çikolata
Plage Al'ı

Eylül 95

onun fildişi

elek
maymun

tombola (SM)

kırmızı

Mendil

Karışıklığa hâkim olarak bu şekilde
Silvio'yu ağır suç yerine getirebilecek

Bir Jocrisse'in ayakta fermuarı kızıl gibi...

Size verilmek üzere hiçbir ant daha duru olamaz

Kaynakça bilgileri

"Experimental demonstration of the tomatotopic organization in the Soprano (Cantatrix Sopranica L.) "önce bir nüsha olarak, 1974'de, emekliliğe ayrılması şerefine, Saint-Antoine hastanesinin Nerofizyoloji Laboratuarı'dan çalışma arkadaşları tarafından Marthe Bonvallet'e hediye edilen bir çalışmalar derlemesine yapılan ek olarak yer almıştı. "Gitgide sararan fotokopiler şeklinde" (Georges Perec) bilimsel çevrelere yer altından bir yayılma döneminin sonunda, bu etüd *Banana Split*'te (Aix-en-Provence, 1980, no2) yayınlandı, sonrasında birçok başka fransız ve yabancı dergide yer aldı.

Slyvia Lamblin-Richardson'la işbirliğiyle tasarlanan "Coscinoscera Victoria'nın alan-zamansal dağılımı, *Coscinoscera tigrata carpenteri, Coscinoscera punctata Barton & Iputupi Coscinoscera nigrostriata'sı*" öncelikle Georges Pompidou Ulusal Sanat ve Kültür Merkezi *Dünyanın harita ve şekilleri* sergisinin kataloğunda yayınlandı (Paris, 1980), o sırada bunun yanında P.Kailhenn'in çizdiği ve "Phimuche Dutanpon" olarak imzalanan haritalar yer alıyordu.

"Bilimsel ve edebi bir arkadaşlık: Léon Burp ve Marcel Gotlib, Onu takiben Romauld Saint-Sohaint'in hayatı ve eseri ile ilgili görüşler" ticari olmayan Gotlib: *karmakarışık sütun* (Neuilly-Sur-Seine, Dargaud sonrasında Rombaldi, 1980) 'un cilt II'deki önsözünde yer alıyordu.

"*Sunum:* Beauce'dan Chartres Notre-Dame'ına" Alain Barandard'ın fotomontajlar derlemesi, *tüm halleriyle Chartres Katedralı* (Paris, Denoel, 1982)'ın önsözünde yer alıyordu.

Harrry Mathews'la beraber yazılan "Roussel ve Venedik. Melankolik bir coğrafya taslağı "L'Arc dergisi tarafından Raymond Roussel'e ayrılan dosyada yayınlandı (1977, no 68).

Yazar

Georges Perec 7 Mart 1936'da doğdu. 1965'de ilk romanıyla Renaudot ödülünü, 1978'de *Hayat kullanım klavuz*'yla da Médicis ödülünü kazandı. Georges Perec 3 Mart 1982'de Paris'te öldü.

Aynı yazardan:

Les Choses, Renaudot ödülü, Julliard coll. "Les lettres nouvelles", 1965, "Pocket" no 2224 ve "10/18", no 1426.

Quel petit vélo a guidon chromé au fond de la cour? Denoel, coll. "Les Lettres nouvelles", 1966,1988 ve Gallimard, "Folio" no 1413.

Un homme qui dort, Denoel, coll. "Les Lettres nouvelles", 1967 ve Gallimard, "Folio" no 2197 ve "Folio Plus", no 44.

La disparition, Denoel, coll. "Les Lettres nouvelles", 1969 ve Gallimard, "L'Imaginaire" no 215.

Les Revenentes, Julliard, coll. "Idée fixe", 1972, rééd. 1974, 1997.

La boutique obscure, Denoel, coll."Cause commune", 1973, 1988

Especes d'espaces, Galilée, coll. "L'Espace critique", 1974, nvlle édition, 2000.

W ou le souvenir d'enfance, Denoell, coll. "Les Lettres Nouvelles", 1975 ve Gallimard "L'Imaginaire", no 293.

Alphabets, Galilée, coll."Ecritures/ Figures", 1976.

Un cabinet d'amateur, Balland, 1979, Seuil, coll."La Librairie du XXe", 1994.

Je me souviens (Les Choses communes I) Hachette / P.O.L, 1978 et Hachette Littératures, 1998.

La vie mode d'emploi, Médicis ödülü, Hachette /P.O.L, 1978, Hachette Littératures, 2000 ve "Le Livre de poche", no 5341.

La Clôture et autres poemes, Hachette/ P.O.L, 1978 ve Hachette Littératures, 1992.

Les Mots croisés II (précédés de considérations de l'auteur sur l'art et la maniere de croiser les mots) Mazarine, 1979, P.O.L, nouvelle édition complétée, 1999.

Les Mots croisés II, P.O.L/ Mazarine, 1986.

L'Eternité, Orange Export LTD, 1981.

Théâtre I, Hachette/ P.O.L, 1981 ve Hachette Littératures, nvlle édition 2001.

Tentative d'épuisement d'un lieu parisien, Christian Bourgois Editeur, 1983.

Penser/Classer, Hachette, coll."Textes du XXe siecle", 1985 ve Hachette Littératures, 1998.

"53 jours" P.O.L, 1989, rééd. Gallimard, coll. "Folio", no 2547.

L'Infra-ordinaire, Seuil, coll. "La Librairie du XXe siecle", 1989.

Un cabinet d'amateur, Balland, 1979, Seuil, coll. "La Librairie du XXe", 1994.

Voeux, Seuil, coll."La Librairie du XXe siecle", 1989.

Je suis né, Seuil, coll."La Librairie du XXe siecle", 1989.

L.G. Une aventure des années soixante, Seuil, coll."La Librairie du XXe siecle", 1192.

Le Voyage d'hiver, Seuil, coll. "La Librairie du XXe siecle", 1993.

Beaux présents belles absentes, Seuil, coll. "La Librairie du XXe siecle", 1994.

Ellis Island, P.O.L, 1995.

What a man ! Le Castor Astral, coll."L'iutile", 1996.
Perec/rinations, Zulma, coll."Grain d'orage", 1997.
Jeux intéressants, Zulma, coll."Grain d'orage", 1997.
Nouveaux jeux intéressants, Zulma, coll."Grain d'orage", 1998.

El yazmaları:
Cahier des charges de La Vie mode d'emploi, (présenté par Hans Hartje, Bernard Magné et Jacques Neefs), CNRS Zulma, collection "Manuscrits", 1993.

Ortaklaşa eserler:
Petit traité invitant a l'art subtil du go (avec Pierre Lusson et Jacques Roubaud)
Christian Bourgois Editeur, 1969,1986.
Oulipo, La Littérature potentielle. Créations, récréations, récréations, Gallimard, coll."Idées", 1973.
Récits d'Ellis Island. Histoires d'errance et d'espoir, (avec Robert Bober) Sorbier, 1980.
P.O.L, nvlle édition, 1994. Disponible en casette Vision Seuil (VHS Secam), 1991.
L'Oeil ébloui (Avec Cuchi White) Chêne / Hachette, 1981.
Oulipo, Atlas de littérature potentielle, Gallimard, coll."Idées", 1981.
Métaux (avec Paolo Boni) Sept sonnets hétérogrammatiques pour accompagner sept graphisculptures de Paolo Boni, R.L.D, 1985.
Oulipo, *La Bibliotheque oulipienne*, 2 volumes, Ramsay, 1987.
Presbytere et prolétaires. Le dossier PALF (avec Marcel Bénabou), Cahiers Georges Perec no3, Ed. du Limon 1989.
Un petit peu plus de quatre mille poemes en prose pour Fabrizio Clerici (Avec Fabrizio Clerici), Les Impressions nouvelles, 1996.

Mektuplaşmalar:
"Cher, tres cher, admirable et charmant ami...", Correspondance Georges Perec et Jacques Lederer, Flammarion, 1997.

Tercümeler:
Harry Mathews, *Les Verts Champs de moutarde de l'Afghanistan*, Denoel, coll."Les Lettres nouvelles", 1974, P.O.L, nvlle édition, 1998.
Harry Mathews, *Le Naufrage du Stade Odradek*, Hachette, / P.O.L, 1981, P.O.L 1989.

Fonografya:
Je me souviens, interprété par Samy Frey, Ed.des Femmes, coll."La Bibliotheque des voix", casette, 1990.
Dialogue avec Bernard Noel, Poésie ininterrompue, Je me souviens (extraits), *L'écriture des rêves, Tentative de description de choses vues au carrefour Mabillon le 19 Mai 1978*, Coffret de 4 CD et de 2 livrets. Production André Dimanche / I.N.A, 1997.

Georges Perec, yeri geldiğinde değerli kadın ses sanatçılarının üzerine domates atılması deneyinin sonuçlarını göstermek için nörofizyolojist veya İputupi Adası'ndaki kelebeklerin melezleşmesini incelemek için böcek uzmanı, yeri geldiğinde iki büyük adamın arkadaşlığının şarkısını söylemek için kutsal işler bilimci veya Chartres Katedrali'ni takdim etmek için tarihçi olacaktır. Son olarak, onu, arkadaşı Harry Mathews'la işbirliği yaparak, bilgili bir filolog kimliğiyle, Raymond Roussel'in daha önce yayımlanmamış, değerli olduğu kadar esrarengiz bir eserinin kusursuz bir yorumuna el atmış olarak görüyoruz.

Parodi mi? Büyük edebiyat eserlerini taklit ederek ortaya çıkarılmış bir eser mi? Aşırı mı? Karikatür mü? Burada toplanan ve Perec'in pek de bilinmeyen bir tarafını, bilgin kimliğini öne çıkaran metinlerin her birine bir isim verme işini okura bırakalım.

2016 THG 866892 DYF

ISBN: 978-975-570-336-7
9 789755 703367

8 TL

www.selyayincilik.com
www.twitter.com/selyayincilik
www.facebook.com/SelYayincilik